

რვენი სოფელი

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

◆ აგვისტო / 2018

N8 (35)

ქართული ღვინის ავთენტურობის მსახურებას
„საშემოს საფუძველი“ დაეხმარება

33.8

რთველი 2018 33.9

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა ღვინის ინდუსტრიის წარმომადგენლებთან გამართულ შეხვედრაზე, რთველი 2018-ის საორგანიზაციო საკითხები და ღვინის სექტორის მმართველობის რეფორმის მიმდინარეობა განიხილა.

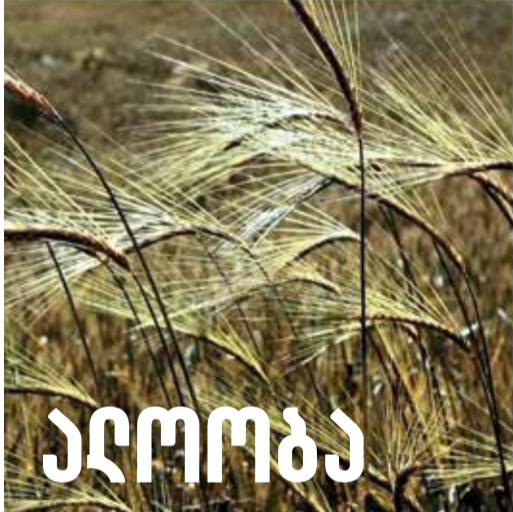
მეხსვარი და 2018 33.10

მეთყავის ისტორია 33.11

წარმატების ისტორიები 33.12-13

აღრიბა

კახეთში თავთავიანი კუდბურის მოსავლის აღება დასრულდა

ადგილობრივი მოსახლეობისთვის მოსავლის აღების აგროოპერაცია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შპს „მევენტილორმა“ განახორციელა. ფერმერების განცხადებით, კულტურების მოსავლიანობა ერთ ჰექტარზე, საშუალოდ, 4 ტონამდე მერყეობდა. 2018 წელს, კახეთის რეგიონში, შპს „მევენტილორმა“ 12,686 ჰექტარზე დათესილი თავთავიანი კულტურის მოსავალი აიღო. აქედან, ხორბალი დათესილი იყო 6,621 ჰექტარ ფართობზე, ხოლო ქერი - 6,065 ჰექტარზე. კახეთიდან გამოთავისუფლებული კომბაინები, საჭიროებიდან გამოშვებულნი, უკვე გადანაწილდა და აქტიურად ჩაერთო სამუშაოებში იმ რეგიონებში, სადაც მოსავლის აღების სამუშაოები დაიწყო.

პროცესების შეუფერხებლად წარმართვისა და აგროვადების სრული დაცვის მიზნით, შპს „მევენტილორის“ სერვისცენტრებში 117 ერთეული კომბაინია მობილიზებული. გარდა მოსავლის აღებისა, შპს „მევენტილორის“ მინათმოსარგებლებს, მთელი საქართველოს მასშტაბით, 80-მდე აგროოპერაციის შესრულებას სთავაზობს.

სიახლეები 33.2-3

პარლამენტის აგრარულ საკითხთა, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების, დარგობრივი ეკონომიკის, რეგიონული პოლიტიკისა და თვითმმართველობის და საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტების სხდომაზე სიტყვით გამოსვლისას, ლევან დავითაშვილმა ყურადღება რამდენიმე უმნიშვნელოვანეს მიმართულებაზე გამახვილა.

იხ. გვ.2

საფერო რჩევა 33.4

- ნოდულარული დარგობითი
- სათბურის მავნებლები ღია მრუდებში
- მხანარეთა პარაზიტული ნემატოდები - ფიტოპედინტები 33.5

საინფორმაციო ინფორმაცია 33.6-7

- საერთოვალსო ჩინ ბაზარი: 2017-2018 (6 თვე)
- საერთოვალსო თაფლის ბაზარი: 2017-2018 (6 თვე)
- საერთოვალსო ყვლის ბაზარი: 2017-2018 (6 თვე)
- თვითმმართველყოფის კოეფიციენტი: რძე და რძის პროდუქტები, 2017 წ.
- თვითმმართველყოფის კოეფიციენტი: ბოსტნული, 2017 წ.

საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის და ბრენდირების სახელმწიფო პროგრამა 33.14

სურსათის ეროვნული სააგენტო 33.15

როგორ მივიღოთ ვითარინარულ და ფიტოსანიტარულ საქონლისათან დაკავშირებული ნებართვები

გარემოს დაცვა 33.16

ამოსუფარული ჰაერის ინდიკატორული ბარომეტრის მე-12 ედავის შედეგები

პარლამენტის აგრარულ საკითხთა, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების, დარგობრივი ეკონომიკის, რეგიონული პოლიტიკისა და თვითმმართველობის და საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტების სხდომაზე სიტყვით გამოსვლისას, ლევან დავითაშვილმა ყურადღება რამდენიმე უმნიშვნელოვანეს მიმართულებაზე გაამახვილა.

კომპლექსურ პროგრამებში აქცენტები მწვანე ეკონომიკაზე და ინკლუზიურობაზე გაკეთდა

კომპლექსური პროგრამა, რომელიც უკავშირდება გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების მიმართულებებს, განსაზღვრულია ორ მნიშვნელოვან დოკუმენტში; ესენია, გარემოს დაცვის ეროვნული სამოქმედო პროგრამა და სოფლის და სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგია. ეს არის კომპლექსური დოკუმენტები, რომლებიც ამ ორ ძირითად მიმართულებაში განსაზღვრავენ ჩვენს პრიორიტეტებს. პროგრამებში აქცენტები მწვანე ეკონომიკაზე და ინკლუზიურობაზე გაკეთდა.

გარემოზე ზიანის მიყენების პრევენციისა და აღმოფხვრის რეგულირება „დამაბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად მოხდება

ქვეყანაში მწვანე ეკონომიკის ხელშეწყობისა და მაღალი გარემოსდაცვითი სტანდარტების დანერგვისათვის დაგეგმილია სისტემური რეფორმები.

გარემოსდაცვითი მმართველობის სისტემის გაუმჯობესებისთვის აუცილებელია ახალი გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის სისტემის შემოღება. გარემოზე ნებისმიერი სახის ზიანის მიყენების პრევენციისა და აღმოფხვრის რეგულირება „დამაბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად მოხდება, რაც გულისხმობს გარემოს დამიანების შემთხვევაში, მის აღსადგენად საჭირო გამასწორებელი ღონისძიებების განხორციელებას, ნაცვლად მიყენებული ზიანის მონეტარული ანაზღაურებისა, რომლის პრაქტიკაც დღეს ჩვენ გვაქვს და საკმაოდ ხარვეზიანია.

გაძლიერდება უკანონო ტყითარგებლობაზე კონტროლის მექანიზმები

განხორციელდება სატყეო სექტორის კომპლექსური რეფორმა, რაც გულისხმობს ტყის მდგრადი მართვის პრინციპების დანერგვას. აღნიშნული საშუალებას მოგვცემს ტყის რესურსებით სოციალური მოთხოვნის დაკმაყოფილება მოხდეს ტყეების ეკოლოგიური ფუნქციის შენარჩუნების პარალელურად და შემცირდეს ტყეზე ზეწოლა

ეფექტიანი ზედამხედველობის/კონტროლის სისტემის დანერგვით, ასევე განვითარდეს ალტერნატიული გათბობის საშუალებების გამოყენების შესაძლებლობა.

ლევან დავითაშვილი: „წყლის რესურსების მართვის პრინციპი თვისობრივად შეიცვლება“

დაგეგმილია წყლის რესურსების მდგრადი მართვის ფართომასშტაბიანი რეფორმა, რაც ეფუძნება ევროპულ გამოცდილებას. რეფორმის მიზანია მდინარეთა აუზების საზღვრებში წყალმოსარგებლებებს შორის შესაძლო კონფლიქტების თავიდან აცილება და ქვეყნის წყლის რესურსების მდგრადი ათვისება/ გამოყენების ხელშეწყობა.

ამავე დროს, დაგეგმილია ევროპული გამოცდილების გაზიარებით თევზჭერის სექტორის ახლებურად დარეგულირება, რათა ქვეყანაში მოხდეს თევზის რესურსის მდგრადი გამოყენება, თევზმეურნეობებისა და აკვაკულტურის მიმართულების განვითარება.

გაფართოვდება დაცული ტერიტორიების სისტემის ქსელი

დაცული ტერიტორიების მართვის გაუმჯობესებისთვის აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს დაცული ტერიტორიების სისტემის ქსელის გაფართოება და დაცულ ტერიტორიებზე ინფრასტრუქტურის განვითარება, რათა ხელი შევუწყოს, ერთი მხრივ, ბუნების დაცვას და, მეორე მხრივ, მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარებას ქვეყანაში.

უახლოს მომავალში ადრეული გაფრთხილების სისტემა გაძლიერდება

უმნიშვნელოვანესია სტიქიური მოვლენებით მოსალოდნელი რისკების შესამცირებლად ეფექტიანი ღონისძიებები გავატაროთ. ჩვენ ვგეგმავთ ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოებას, რაც მოსახლეობის დიდი ნაწილის სტიქიური უბედურების თავიდან აცილების საშუალებას მოგვცემს.

მხარდაჭერა ეფუძნება სამ ძირითად მიმართულებას: ფერმერთა კოოპერატივები, მცირე და საშუალო მეურნეობები, მსხვილი ინტენსიური სანარმოები

სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობის მთავარ ამოცანას კონკურენტუნარიანი წარმოებისკენ მიმართული აგრარული პოლიტიკის განხორციელება და ეკონომიკის ამ სექტორში ფინანსური რესურსების მოზიდვა წარმოადგენს. ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების განხორციელების პროცესში რეფორმები ტარდება კომპლექსურად ყველა მიმართულებით.

დღეისათვის, მზარდია მოთხოვნა ხარისხიან სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციაზე. ევროპასთან სიახლოვე, განვითარებული სატრანსპორტო კავშირები, აგროსასურსათო პროდუქციაზე ადგილობრივი და რეგიონული მოთხოვნის ზრდა, არსებული წარმოების შესაძლებლობები, საქართველოს მიმზიდველ ხდის აგრობიზნესის განვითარების თვალსაზრისით.

ბაზრების დივერსიფიკაციის მიმართულებით განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად, ქვეყნიდან აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტი მზარდია

ბაზრების დივერსიფიკაციის მიმართულებით გატარებული და მიმდინარე ღონისძიებების შედეგად, დადებითია ტენდენციები აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტის მიმართულებით. 2017 წლის მონაცემებით, საქართველოდან ექსპორტირებულია 777 მლნ აშშ დოლარის ღირებულების აგროსასურსათო პროდუქცია, რაც 12%-ით აღემატება 2016 წლის და 52.2%-ით აღემატება 2012 წლის ანალოგიურ მონაცემებს. სამინისტროს პროგნოზით აღნიშნული ციფრი (777 მლნ აშშ დოლარი) მიმდინარე წლის ბოლოს მილიარდს მიაღწევს.

აგროსასურსათო სექტორში უარყოფითი სავაჭრო სალდოს შემცირების მიზნით და სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ექსპორტის შემდგომი ზრდის ხელშეწყობის მიზნით, სხვადასხვა ღონისძიება ტარდება, მათ შორის, ხარისხის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა. დღეისათვის, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში დაფინანსებული ყველა სანარმო, რომელიც გადამამუშავებული და შემნახველი სანარმოების თანადაფინანსების პროგრამით სარგებლობს, ვალდებულია დანერგოს ISO-22000-ს ან HACCP-ის საერთაშორისო სტანდარტი.

სწორი სახელმწიფო პოლიტიკის შედეგად, 2017 წელს ექსპორტირებულია დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში უპრეცედენტო რაოდენობის ღვინო

სახელმწიფოს მიერ შემუშავებულია ქართული ღვინისა და ვაზის პოპულარიზაციის მარკეტინგული სტრატეგიული გეგმა, რომლის ძირითადი მიზანია ქართული ღვინის, როგორც კონკურენტუნარიანი კატეგორიის შექმნა, სამიზნე ბაზრებზე დამკვიდრების ხელშეწყობა და, შედეგად, ექსპორტის ზრდა.

2017 წელს ექსპორტირებულია დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში უპრეცედენტო რაოდენობის ღვინო. 2017 წელს, მსოფლიოს 54 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 76,7 მლნ ბოთლი (0,75 ლ) ღვინო, რაც 54%-ით აღემატება 2016 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. სულ ექსპორტირებულია 170 მლნ-მდე აშშ დოლარის ღირებულების ღვინო, რაც 49%-ით მეტია 2016 წლის მაჩვენებელზე.

დაიწყო კენკროვანი კულტურების განვითარების პროექტის განხორციელება

კენკროვანი კულტურების განვითარების პროექტის განხორციელების შედეგად, 18 მუნიციპალიტეტში 900 ჰექტარი ახალი კენკროვანი კულტურების ბაღები გაშენდება. კენკროვნების განვითარების კომპონენტის განხორციელებიდან მე-4 წელს, ჯამურად, იწარმოება 6 900 ტონამდე პროდუქცია, რომლის ღირებულებაც 28,480,000 ლარი იქნება.

ამავე დროს, მრავალწლოვანი ბაღების გაშენების ხელშეწყობისთვის გაგრძელდება სახელმწიფო პროგრამა „დანერგე მომავალი“, რომლის ფარგლებშიც, დღეისათვის, თანამედროვე ბაღები გაშენებულია 5,400-ზე მეტ ჰექტარზე.

დაწყებულია ფერმერთა რეესტრის შექმნის პროგრამის განხორციელება

სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფონდის რაციონალური მართვის, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ბაზრის განვითარებისა და მიზნობრივი გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით, დაწყებულია ღონისძიებები ფერმერთა რეესტრისა და მიწათსარგებლობის გეოინფორმაციული სისტემის შექმნის მიმართულებით.

ბოლო 4 წლის განმავლობაში, თითქმის გაორმაგებულია სათბურების რაოდენობა

სახელმწიფოს მხრიდან სასათბურე მეურნეობების მხარდაჭერა, ერთდროულად ემსახურება როგორც საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალურად ათვისებას, ასევე არასეზონური იმპორტის ჩანაცვლებას ადგილობრივი პროდუქციით.

ამ მიმართულებით აღსანიშნავია მიმდინარე სახელმწიფო პროექტი „იმერეთის აგრობონა“, რომელიც მიზნად ისახავს დასავლეთ საქართველოს ტრადიციული საექსპორტო დარგის, კერძოდ სასათბურე სექტორის (მწვანე და სასათბურე ბოსტნეულის) საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენების სტიმულირებას და შედეგად საექსპორტო შემოსავლების ზრდას. შედეგად, 2-3 წლის განმავლობაში, წარმოება იმერეთის რეგიონში გაორმაგდება; ამასთანავე, გაიზრდება ყოველწლიური საექსპორტო შემოსავალი.

წლიდან წლამდე იზრდება მელიორირებული მიწების ფართობები

სახელმწიფო პროგრამების განხორციელების შედეგად, ქვეყანაში წლიდან წლამდე იზრდება მელიორირებული (წყალზრუნველყოფილი და დრენირებული) მიწების ფართობები. ეტაპობრივად ხორციელდება მორწყვის თანამედროვე სისტემების დანერგვა. 2020 წლისათვის დაგეგმილია ჰიდრომელიორირებული ფართობების 15-20%-ით გაზრდა.

სოფლად ახალგაზრდა მენარმეების მხარდაჭერისთვის პროგრამა „ახალგაზრდა მენარმე“ ხორციელდება

პროგრამის „ახალგაზრდა მენარმე“ ძირითად ამოცანას ახალგაზრდებისთვის ფინანსური და ტექნიკური დახმარების განწვევის გზით, რეგიონებში ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა და სიღარიბის შემცირება წარმოადგენს. პროგრამის ფარგლებში, 2 წლის განმავლობაში დაფინანსდება 250 ახალგაზრდა მენარმე, ხოლო მთლიანი ბიუჯეტი შეადგენს 9.5 მლნ ლარს. 2018 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით, დამტკიცდა 91 ბიზნეს გეგმა და გაფორმდა 18 ხელშეკრულება.

ლევან დავითაშვილის ვიზიტი ამერიკის შეერთებულ შტატებში

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი ნიუ-იორკში, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სათაო ოფისში მაღალი დონის პოლიტიკურ ფორუმს დაესწრო. ფორუმზე მდგრადი განვითარების მიზნების შესრულების კუთხით ქვეყნების მიერ მიღწეულ შედეგებზე იმსჯელეს.

ლევან დავითაშვილის განცხადებით, მსგავსი დონის პლატფორმა ქვეყნებს საშუალებას აძლევს, მაღალი ტრიბუნლიდან გააუღერონ საკუთარ ქვეყნებში არსებული მიღწევები, გამოწვევები და ერთობლივად დასახონ პროგრესის მიღწევის გზები.

ფორუმზე მინისტრებმა გაეროს მდგრადი განვითარების 17 მიზნიდან აქცენტი 6 მიზანზე გააკეთეს, რომელიც წყლის რესურსების, ენერჯის, ქალაქების, ეკოსისტემების, ტყის, ბიომრავალფეროვნების დანაკარგების შემცირებას და მდგრად მართვას, ასევე გაუდაბნობის და ნიადაგის დეგრადაციის წინააღმდეგ ბრძოლის საკითხებს უკავშირდება.

ფორუმის ფარგლებში, 47 ქვეყანამ წარმოადგინა ანგარიში მდგრადი განვითარების მიზნების ნაციონალიზაციაზე; მონაწილეებმა იმსჯელეს 2030 წლისთვის მისაღწევ კონკრეტულ მიზნებზე. ფორუმის დასასრულს მინისტრების მიერ შემუშავდა ერთობლივი დეკლარაცია.

აშშ-ში ვიზიტის ფარგლებში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი გაეროს აზიისა და წყნარი ოკეანეთის ეკონომიკური და სოციალური კომისიის (UNESCAP) მე-6 ფორუმში თავმჯდომარის რანგში მონაწილეობდა.

ლევან დავითაშვილმა ფორუმზე ESCAP-ის ჯგუფის სახელით ანგარიში წარადგინა და გაეროს მაღალი ტრიბუნლიდან რეგიონში თანამშრომლობის მნიშვნელობაზე ისაუბრა. მინისტრმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ თანამშრომლობა ხელს უწყობს მდგრადი განვითარების მიზნების ეფექტიან განხორციელებას და 2030 წლის დღის წესრიგის განსაზღვრას. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის

მინისტრმა საქართველოში წყლის რესურსების მდგრადი მართვის საკითხებზე, ჰაერის დაბინძურების წინააღმდეგ საქართველოს მთავრობის მიერ დაგეგმილი ღონისძიებებზე, სატყეო და ბიომრავალფეროვნების კუთხით არსებულ პოლიტიკაზე ისაუბრა. ლევან დავითაშვილმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ საქართველოს მთავრობის მიერ შექმნილია საკოორდინაციო საბჭო და ეროვნულ კანონმდებლობასთან თანხვედრაში მყოფი მდგრადი განვითარების ინდიკატორების შესრულების მონიტორინგის ელექტრონული სისტემა.

ფორუმი 16-18 ივლისს, ნიუ-იორკში, გაეროს შტაბ-ბინაში მიმდინარეობდა. ფორუმს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან ერთად, საქართველოს მუდმივი წარმომადგენელი გაეროში კახა იმნაძე ესწრებოდა.

იაპონიაში ქართული ღვინის შეთანხმების პროცედურები გააძლიერდა

იაპონიაში დარეგისტრირებულ უცხოური ლაბორატორიების ჩამონათვალს 4 ქართული ლაბორატორია დაემატა, რაც იაპონიაში ქართული ღვინის იმპორტის პროცედურებს საგრძნობლად ამარტივებს.

რამდენიმე თვიანი მოლაპარაკებებისა და ტექნიკური დეტალების დაზუსტების შემდეგ, იაპონურმა მხარემ საქართველოს საელჩოს მიერ მიწოდებული ლაბორატორიებიდან „სამღვარვართის ოფიციალური ლაბორატორიების“ ჩამონათვალში შემდეგი ლაბორატორიები შეიყვანა: შპს „ღვინის ლაბორატორია“, შპს „ნორმა“, „შპს „მულტიტესტი“ და შპს „ექსპერტიზა+“.

იაპონია ქართული ღვინის ერთ-ერთი სტრატეგიული საექსპორტო ბაზარია, სადაც, მიმდინარე წლის 6 თვის მონაცემებით, ექსპორტირებულია 130 ათასზე მეტი ბოთლი ღვინო, რაც 200%-ით აღემატება გასული წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს.

ამ გადამწყვეტილების მიღებამდე, იაპონიის საბაჟოზე საქართველოდან ექსპორტირებული ღვინის დამატებითი ლაბორატორიული შემოწმება და სერტიფიცირება ხდებოდა, რაც დაკავშირებული იყო დამატებით ხარჯებსა და პროცედურულ სირთულეებთან, რომლებსაც აწყდებოდნენ ქართული ღვინის იმპორტით დაკავებული კომპანიები და რაც, საბოლოო ჯამში, ქართული ღვინის ღირებულებაზე აისახებოდა.

ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ, აღნიშნული პრობლემის გადაჭრის მიზნით, იაპონიაში საქართველოს საელჩოს წინადადებით მიმართა. საელჩომ საქართველოდან გამოითხოვა ლაბორატორიათა სია, რომელთა დარეგისტრირებაც მიზანშეწონილი იქნებოდა იაპონური მხარის მიერ. ამის შემდეგ, საქართველოს დიპლომატიურმა უწყებამ იაპონიის ჯანდაცვის, შრომისა და კეთილდღეობის სამინისტროსთან გამართა კონსულტაციები, რათა ქართული მხარის მიერ მოწოდებული ლაბორატორიები ოფიციალურად დარეგისტრირებულიყო იაპონიის ყველა შესაბამის ორგანიზაციასა და სტრუქტურაში.

2018 წლის 7 თვეში ქართული ღვინის ექსპორტი 19%-ით გაიზარდა

სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოს მონაცემებით, 2018 წლის იანვარ-ივლისში, საქართველოდან მსოფლიოს 50 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 45,4 მლნ ბოთლი ღვინო (0,75 ლ), რაც 19%-ით აღემატება 2017 წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს. ექსპორტირებული ღვინის ღირებულება 107,8 მლნ აშშ დოლარია, ზრდამ გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 28% შეადგინა.

ექსპორტი გაზრდილია ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზრებზე: იაპონია - 124% (166 032 ბოთლი), დიდი ბრიტანეთი - 67% (50 062), პოლონეთი - 32% (1 886 618), აშშ - 4% (244 374), ასევე ევროპის მიმართულებით: რუმინეთი - 390% (84 654), ჩეხეთი - 68% (30 456), გერმანია - 32% (308 734), ლიეტუვა - 21% (265 062), ნიდერლანდები - 17% (38 799), ლატვია - 16% (966 726), ესტონეთი - 7% (329 304) და ტრადიციულ ბაზრებზე: ყირგიზეთი

81% (140 370), ყაზახეთი - 41% (1 996 860), უკრაინა - 38% (5 040 319), რუსეთი - 20% (28 564 609), ბელარუსი 4% (846 822) და სხვა.

ექსპორტირებული პირველი ხუთეულია: რუსეთი (28 564 609), უკრაინა (5 040 319), ჩინეთი (3 514 066), ყაზახეთი (1 996 860) და პოლონეთი (1 886 618).

ამასთან, იანვარ-ივლისში, საქართველოდან მსოფლიოს 20 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 9,9 მლნ ბოთლი (0,5 ლ) ბრენდი, რაც 20%-ით აღემატება გასული წლის 7 თვის მონაცემებს. ბრენდის ექსპორტით მიღებულმა შემოსავლებმა 20 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია - ზრდამ 7% შეადგინა.

საანგარიშო პერიოდში საქართველოდან მსოფლიოს 24 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 219,5 ათასი ბოთლი (0,5 ლ) ჯაჭა, ზრდამ შეადგინა 114%. სულ ექსპორტირებულია 638,5 ათასი აშშ დოლარის ღირებულების ჯაჭა, რაც 126%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს.

სულ, ღვინის, ბრენდის, ჯაჭის, საბრენდე სპირტისა და ჩამოსასხმელი ბრენდის ექსპორტით მიღებულმა შემოსავლებმა წლის პირველ ნახევარში 173,3 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია, რაც 21%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

ნოდულარული ღერმატიტი

რა არის ნოდულარული ღერმატიტი და როგორ დავიცვათ პირუტყვი

ნოდულარული ღერმატიტი (მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის გადამდები კვანძოვანი ღერმატიტი) ვირუსული ინფექციური დაავადებაა, რომელიც ავადდება მხოლოდ მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი.

ადამიანი ნოდულარული ღერმატიტით არ ავადდება

აღნიშნული დაავადება მძიმედ მიმდინარეობს მწველ ფურეებში და ხბოებში. იწვევს დიდ ეკონომიკურ ზარალს ფერმერებსა და ოჯახურ მეურნეობებში. ახასიათებს: წველაღობის მკვეთრი შემცირება, მასტიტები, უნაყოფობა, აბორტები, ბუღების სტერილურობა, წონამატის შემცირება, ტყავის დაზიანება.

ცხოველთა ავადობა აღწევს 45%-მდე და სიკვდილიანობა 2-დან -10%-მდე

დაავადება ისტორიულად გავრცელებული იყო აფრიკის კონტინენტზე, თუმცა, 2013-2018 წლებში გავრცელდა მებობელ და აღმოსავლეთ ევროპის რიგ ქვეყნებში (თურქეთი, აზერბაიჯანი, სომხეთი, რუსეთი, ყაზახეთი, საბერძნეთი, მაკედონია, ალბანეთი, ბულგარეთი, მონტენეგრო, სერბეთი).

რა კლინიკური ნიშნები აქვს დაავადებას

ნოდულარული ღერმატიტი ძირითადად ხასიათდება კანზე კვანძების (ბორცვების) წარმოქმნით, ასევე თვალეზიდან და ცხვირიდან გამონადენით.

როგორ ვრცელდება დაავადება

დაავადების აღმძვრელის წყაროს წარმოადგენს დაავადებული ცხოველები. ვირუსის გავრცელების ერთ-ერთი ძირითადი გზა ტრანსმისიულია (მწერების საშუალებით). ვირუსი მექანიკურად და სისხლის მეშვეობით გადააქვთ ტკიპებს, კოლოებს, მოსკიტებს, ბუზებს და სხვა მწერებს. ასევე შესაძლებელია ვირუსი დაავადებული ცხოველიდან გადაეცეს პირდაპირი კონტაქტის გზით. ნოდულარული ღერმატიტის ინკუბაციური პერიოდი 28 დღეა.

როგორ დავიცვათ პირუტყვი დაავადებისგან

ზოგადი პრევენცია - ვინაიდან დაავადება ძირითადად ვრცელდება მწერების საშუალებით ნოდულარული ღერმატიტის პრევენციისათვის საკმაოდ ეფექტურია მსხვილფეხა პირუტყვის დამუშავება (როგორც ჯანმრთელის, ასევე დაავადებულის) მწერების საწინააღმდეგო პრეპარატებით.

სპეციფიკური პრევენცია - სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ 2014 წლიდან ნოდულარული ღერმატიტის პრევენციის მიზნით, გამოიყენება ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) მიერ რეკომენდირებული ვაქცინა. ვაქცინაცია მიმდინარეობს ქვეყნის იმ ტერიტორიებზე, სადაც არსებობს დაავადების გავრცელების რისკები, კერძოდ, მცხეთა-მთიანეთის, სამცხე-ჯავახეთის, შიდა ქართლის, იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმის, სამეგრელო ზემო სვანეთის, გურიის რეგიონებსა და აჭარაში. ამ დროისთვის ვაქცინირებულია 150,000 ზე მეტი მსხვილფეხა პირუტყვი.

ვაქცინაცია გრძელდება!

იმისათვის, რომ დაადგინოთ რამდენად არის თქვენი ფერმა რისკის ქვეში და საჭიროა თუ არა თქვენთან პროფილაქტიკური ვაქცინაციის ჩატარება მიმართეთ თქვენს მუნიციპალიტეტში არსებულ სურსათის ეროვნული სააგენტოს წარმომადგენლებს. არსებული ან მოსალოდნელი საფრთხიდან გამომდინარე შესაძლებელია მოხდეს ვაქცინაციის არეალის გაზრდა.

როდის შეიძლება ვაქცინირებული ცხოველის პროდუქციის გამოყენება

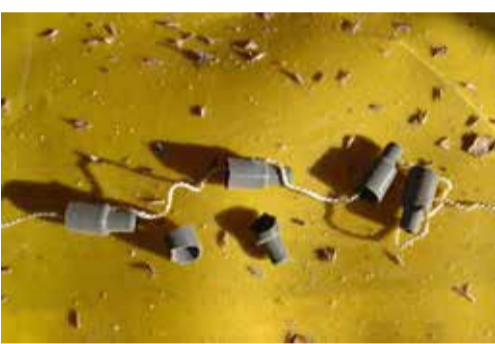
ნოდულარული ღერმატიტის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებული პირუტყვის რძის და ხორცის გამოყენება ვაქცინის ინსტრუქციის მიხედვით შეიძლება ვაქცინაციიდან 7 დღის გასვლის შემდეგ.

როგორ მოვახდინოთ დაავადებული ცხოველის მკურნალობა

არ არსებობს კონკრეტული მკურნალობის სქემა. დაავადებული (კლინიკური ნიშნების მქონე) ცხოველის ვაქცინაცია არანაირ შედეგს არ გამოიღებს, უმჯობესია ჩავუტაროთ დაავადებულ ცხოველს სიმპტომური მკურნალობა, კერძოდ ცხოველისთვის მოვლა შენახვის და კვების პირობების გაუმჯობესება, კანის დაზიანების შემთხვევაში (ბორცვების გასკდომა) მეორადი ინფექციების თავიდან ასაცილებლად ვეტერინართან კონსულტაციით უნდა განხორციელდეს ანტიბიოტიკური თერაპია

თქვენი ცხოველების მკურნალობის მიზნით, მიმართეთ ვეტარინარს!

სათბურის მავნებლები ღია გრუნტში

საქართველოში, სხვა ქვეყნების მსგავსად, დიდი ხანია სათბურებისთვის დამახასიათებელ მავნე მწერებად აღიარებულია: სათბურის ფრთათეთრა (Trialeurodes vaporariorum) და პომიდვრის სამხრეთ ამერიკული მენადმე ჩრჩილი (Tuta absoluta), რომლებიც დახურულ გრუნტში სხვადასხვა ბოსტნეული კულტურების მოსავალს სერიოზულ ზიანს აყენებენ. ზოგჯერ ეს მაჩვენებელი 50 და 70%-საც კი აღემატება. ბოლო წლებში, მავნებლები ღია გრუნტის პირობებშიც საშიშ მავნებელ მწერებად იქცნენ, რომლის მაგალითებიც ნათლად არის გამოკვეთილი აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოს მცირე ფართობებზე.

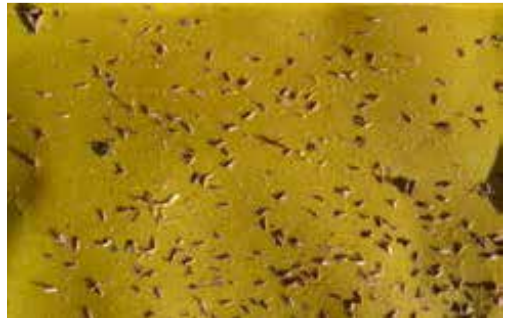
2015 წელს, მცხეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, მცირე ფართობზე დაფიქსირდა პომიდვრის სამხრეთ ამერიკული მენადმე ჩრჩილის გავრცელება, რომელმაც პომიდვრის კულტურის მცენარის ფოთლები და ნაყოფი ნაწილობრივ დააზიანა. 2016 წელს, იმავე ტერიტორიაზე გაიზარდა მავნებლის გავრცელების ფართობი და მათ მიერ მიყენებული ზარალის მოცულობა. ივლისის თვიდან გაძლიერდა სამხრეთ ამერიკული მენადმე ჩრჩილის მატლის მიერ მცენარის ფოთლების დაზიანება, აგვისტოს თვის ბოლოს კი, როგორც პომიდვრის ვეგეტატიური ორგანოები აგრეთვე მწიფე ნაყოფები მასიურად დააზიანა. ამავე წელს, პომიდვრის სამხრეთ ამერიკული მენადმე ჩრჩილის პარალელურად ფრთათეთრამ სერიოზულად დააზიანა მცირე ფართობზე, ღია გრუნტში როგორც პომიდვრის აგრეთვე კიტრის კულტურა. 2017 წლისთვის, იმავე ტერიტორიაზე მავნე მწერის, ფრთათეთრას გავრცელებამ რეგრესი განიცადა, შემცირდა აგრეთვე პომიდვრის სამხრეთ ამერიკული მენადმე ჩრჩილის მავნებლობის ეკონომიკური ზღვარი. 2017 წლისათვის, ღია გრუნტში ამ მავნებლების წინააღმდეგ გამოყენებულ იქნა მცენარეთა დაცვის ბიოტექნოლოგიური და ქიმიური საშუალებები, რომლებმაც დადებითი

შედეგი გამოიღო მავნე მწერების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ღია გრუნტში პომიდვრის სამხრეთ ამერიკული მენადმე ჩრჩილის და სათბურის ფრთათეთრას გავრცელების ხელშემწყობი ფაქტორებია: სათბურების სიახლოვე და სანიტარული ნორმების დარღვევა, მცენარეული ნარჩენები, მავნებლებით დასახლებული ტარის, მასალების და სხვადასხვა საშუალებების გადაადგილება -ტრანსპორტირება, ხელშემწყობი კლიმატური პირობები მავნებლების გასავრცელებლად, ბიოდივერსია და სხვა.

პომიდვრის სამხრეთ ამერიკული მენადმე ჩრჩილის და ფრთათეთრას წინააღმდეგ აუცილებელია კომპლექსური ღონისძიებების გატარება: სამეურნეო ორგანიზაციული, აგროტექნიკური, ქიმიური, ბიოტექნიკური. აუცილებელია მცენარეული ნარჩენებისაგან ტერიტორიის გასუფთავება. აგროტექნოლოგიური პროცესების დროული ჩატარება, მწერების სქესმჭერი ფერომონების გამოყენება, ყვითელი ფერის ნებოქადაღდების მიმაგრება მცენარეებთან ახლოს. ელექტრომაგნიტური მწერების დამჭერი ლამპების ჩართვა ღამის საათებში. ქიმიური საშუალებებიდან კარგ შედეგებს იძლევა პესტიციდები: აქტარა, აქტელიკი, კონფიდორი, პროკლეიმი, პასკალი, ბელტი, არმორი, და სხვა მათი ანალოგები.

ფერმერები დარევიონებში სოფლის მეურნეობის სპეციალისტები ყურადღებით უნდა იყვნენ, რადგან ამ მავნე მწერების გამოჩენისთანავე შეატყობინონ შესაბამის სამსახურებს. ესენია: მუნიციპალიტეტებში სოფლის მეურნეობის საინფორმაციო-საკონსულტაციო, ადგილობრივი და რეგიონალური სამსახურები, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის უვნებლობის სამსახური. აუცილებელია სპეციალისტების დახმარებით დროულად ჩატარებული იქნეს ყველა ის კომპლექსური ღონისძიებები, რათა თავიდან ავიცილოთ ერთწლოვანი კულტურების მოვლა-მოყვანის დარგში მოსალოდნელი ზარალი.

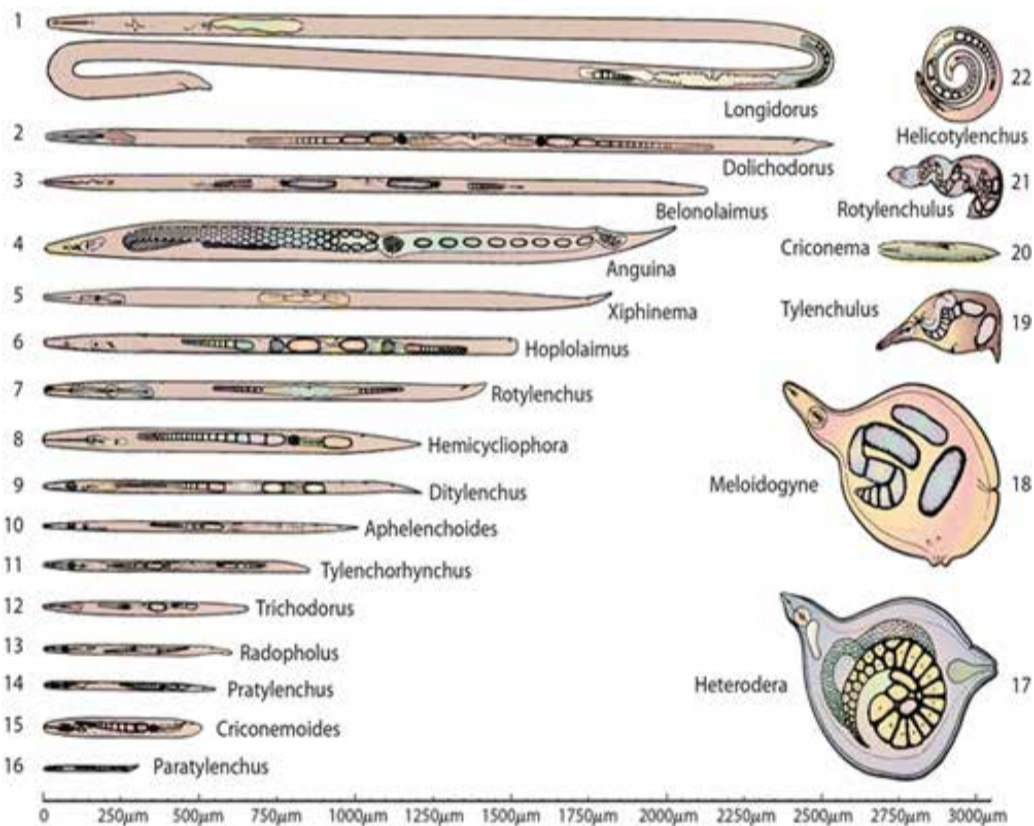
მცენარეთა პარაზიტული ნEMATODEები - ფიტოპედინტები

სტატიაში აღწერილია ფიტოპედინტების ძირითადი ფორმები, მათ მიერ მცენარის დაზიანებები და უარყოფითი სამეურნეო მნიშვნელობა სოფლის მეურნეობაში. სტატიაში აგრეთვე მოცემულია რეკომენდაციები, მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების სწორად წარმოებისა და პროდუქციის დანაკარგების თავიდან არიდების მიზნით.

ფიტოპედინტები, მიკროსკოპული სიდიდის ორგანიზმებია, რომელთა მიზეზით შეიძლება განადგურდეს სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ნათესები, მრავალწლიანი მცენარეთა პლანტაციები, ტყის მასივები, შენახული მოსავალი და სხვა. მცენარეობისათვის ცნობილია 3000-ზე მეტი ფიტოპედინტი. აქედან 1000 სახეობას შეუძლია გამოიწვიოს მცენარის სხვადასხვა ორგანოებში პათოლოგიური რეაქციები, 500-მდე სახეობა ფიტოპედინტობის გამოწვევია, ხოლო მათ შორის 100-მა სახეობამ შესაძლოა სასოფლო-სამეურნეო კულტურები დიდ ფართობზე მასობრივად გაანადგუროს, გამოიწვიოს სახელმწიფოებრივი დონის კარანტინის აუცილებლობა და შეაჩეროს ექსპორტ-იმპორტი ქვეყნებს შორის. ნEMATODEებით გამოწვეული ზარალი

ყოველწლიურად მსოფლიოში, მოსავლიანობის დანაკარგით 100 მილიარდ დოლარს შეადგენს. ნEMATODEები ანუ მრგვალი ჭიები ფართოდ გავრცელებული მიკროსკოპული ცხოველებია. მათ შორის არიან როგორც თავისუფლად მცხოვრები, ისე პარაზიტული ფორმები. მათი სიგრძე 0,3მმ-დან 5მმ-მდე მერყეობს, თუმცა არის გამონაკლისებიც. მაგ, Dorylaimida-ს შორის ცნობილია 8.94მმ-ი (Xiphinema-ს გვარიდან) და 11 მმ-ზე მეტი სიგრძის მქონე ნEMATODEები (Longidorus-ის გვარიდან). ცნობილია ასევე მცირე ზომის 0.3მმ-ზე ნაკლები სიგრძის ფორმებიც (Cricematidae-ს ოჯახიდან). ფიტოპედინტების სიგანე კი გაცილებით ნაკლებია, ჩვეულებრივ 15-20 მიკრონი და არა უმეტეს 200-400 მიკრონისა. სხეულის ფორმა ძაფისებრი ან თითისტარისებრია, მხოლოდ ზოგიერთ ფიტოპედინტს აქვს ლიმონისებრი, მსხლისებრი და სხვა ფორმა. ფიტოპედინტები ბინადრობენ როგორც ვეგეტაციაში მყოფი მცენარის ორგანოებში, ასევე თესვში, ბოლქვსა და ტუბერებში. ამიტომ მათი მავნე მოქმედება არ შემოიფარგლება მცენარის ვეგეტაციის პერიოდით, შენახვის დროს ნEMATODEებისაგან დიდ ზიანს განიცდიან ტუბერები და ბოლქვები.

ნEMATODEები სხეულის ფორმისა და ფორმის მიხედვით

გარდა პირდაპირი ზიანისა, რასაც ნEMATODEები მცენარეებს აყენებენ როგორც პარაზიტები, დიდია მათი მნიშვნელობა მცენარეთა სოკოვან და ბაქტერიული ინფექციების გადატანა-გავრცელებასა და დაავადებების განვითარებაში. ამასთანავე ნEMATODEებს არა მარტო პასიურად გადააქვთ სოკოვანი და ბაქტერიული დაავადებები, არამედ იწვევენ მათი გამრავლების სტიმულირებას, აძლიერებენ მათ მიერ გამოწვეულ დაავადებებს, მცენარეთა მიმდებარეობას ჭკნობის (ფუმარიოზული, ვერტიცილიოზური და სხვა) მიმართ, დიდ როლს

ასრულებენ ფესვის სიდამპლის განვითარებაში, ამცირებენ სასუქების, ხელოვნური ორგანიკის და სხვა ღონისძიებების ეფექტურობას. ასევე, მხედველობაში მისაღებია ის გარემოებაც, რომ ნEMATODEები ვირუსული ინფექციების გადამტანებია, რომელთაც გადააქვთ სხვადასხვა ფიტოპათოგენური ვირუსი ვაზზე, ხეხილზე, ბოსტნეულ კულტურებზე და სხვა. გარდა ამისა, ნEMATODEობიანი მცენარე კარგავს გვალვაგამძლეობისა და ყინვაგამძლეობის უნარს და გამძლეობას სხვა დაავადებებისადმი.

ფიტოპედინტები - კვების ტიპის მიხედვით	
კვების ტიპი	ზოგიერთი გვარის ჩამონათვალი
ექტოპარაზიტი	Belonolaimus, Xiphinema, Trichodorus;
ნახევრად ენდოპარაზიტი	Rotylenchulus, Tylenchulus;
მოდრავი ენდოპარაზიტი	Pratylenchus, Radopholus;
ნაკლებ მოდრავი ნEMATODEა	Meloidogyne, Heterodera, Naccobus;
ღეროს და ბოლქვის ენდოპარაზიტი	Bursaphelenchus, Ditylenchus;
თესლის გალიანი ნEMATODEა	Anguina;
ფოთლის ნEMATODEა	Aphelenchoides.

სასოფლო-სამეურნეო და სატყეო მეურნეობებში ფიტოპედინტების უმეტესობა ეკუთვნის ტილენჩიდების რიგს - Tylenchida, ხოლო მცირედი დორილაიმიდების -Dorylaimida-ს, მაგალითად Meloidogyne spp, Heterodera spp, Aphelenchoides spp, Ditylenchus dipsaci არიან ნEMATODEები, რომლებიც აზიანებენ მცენარეებს მთელ მსოფლიოში. Meloidogyne spp, ფესვის გალიანი ნEMATODEა, რომელიც ძირითადად ფესვთა სისტემას აზიანებს, შეუძლია მცენარის მცირე დაინვაზირების შემთხვევაში 20%-30%-ით შეამციროს მოსავლიანობა, ხოლო ძლიერ დაინვაზირების შემთხვევაში კი 50%-70%-ით. Heterodera spp, ძირითადად ფესვებს ასუსტებს და აფუჭებს. Ditylenchus dipsaci აზიანებს როგორც მცენარის მიწისქვეშა ნაწილებს (ტუბერი, ბოლქვი), ასევე

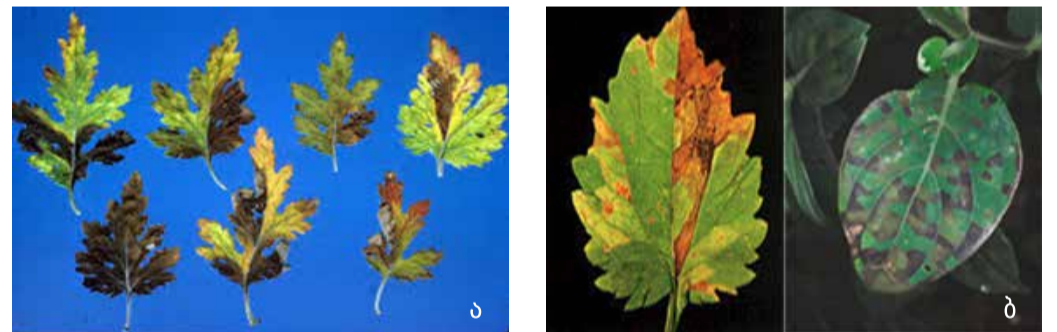
გვხვდება მცენარის მიწისზედა ნაწილებში (ღეროში, ფოთოლში, ყვავილში, თესვში). მცენარეში შეჭრისას სიმპტომები ვლინდება მცენარის მიწისზედა ნაწილების შეშუპებით, დეფორმაციით, ფერის შეცვლით და ზრდის შეჩერებით, ხოლო ბოლქვების და ტუბერების შემთხვევაში, ლობობით. ასევე ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნEMATODEაა Bursaphelenchus xylophilus ფიჭვის მერქნის ნEMATODEა, რომელსაც შეუძლია ძალზე სწრაფად გაახლოს ხე, ის ძალზე საშიში პარაზიტია.

ფიტოპედინტების გამოსავლენად აუცილებელია ნიადაგის და მცენარეული ნიმუშების ლაბორატორიული გამოკვლევა, ხოლო გამოვლენის შემთხვევაში, შესაბამისი სპეციალური ღონისძიებების გატარება.

ფიტოპედინტების მიერ მცენარის დაზიანების ფორმები

ა. ბოსტნეულის დაგალიანებული ფესვი, ფესვის გალიანი ნEMATODEით (Meloidogyne spp), ბ. მცენარე სოიოს დაინვაზირებული ფესვი, სოიოს ცისტინი ნEMATODEით (Heterodera spp), გ. Ditylenchus dipsaci-ით დაზიანებული ტკბილი კარტოფილი, დ. ფიჭვის მერქნის ნEMATODEით Bursaphelenchus xylophilus-ით დაზიანებული ფიჭვი.

ა)ქრინზანთემას ფოთლები, ბ) მარწყვის ფოთლები ნEMATODEით დაზიანებული

ღეროს ნEMATODEის მიერ დაზიანებული: ა) ყვავილი ნარცისის ბოლქვი და ბ) ხახვი.

რეკომენდაციები:

- სარწყავი სისტემის ტიპის გათვალისწინება (არ არის სასურველი მიგდებით მორწყვა, რაც მავნების სწრაფ გავრცელებას უწყობს ხელს);
- მექანიკური იარაღების დეზინფექცია, რათა თავიდან იყოს აცილებული ფიტოპედინტების შეტანა-გავრცელება სათეს-სარგავ სავარგულეებზე;
- სარგავი-სათესი მასალის გამძლე ჯიშებით ან ჰიბრიდებით ჩანაცვლება;
- ხშირი თესლბრუნვები;
- ნEMATODEისადმი მიმდებარე კულტურები თესლბრუნვიდან ამოღებული უნდა იქნეს არანაკლებ 4-5 წლით;
- მცენარის გაძლიერება საკვები ნივთიერებებით;

- ნიადაგის გასუფთავება ზემოთი მცენარეული ნარჩენებისა თუ სარველა მცენარეებისაგან;
- დაინვაზირებული მცენარეების ამოძირკვა და განადგურება;
- ნიადაგის ხშირი გაფხვიერება;
- ფუმიგაცია, ნEMATODEების გამოყენება და სხვა.

სასოფლო-სამეურნეო მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების სწორად წარმოებისა და პროდუქციის დანაკარგების თავიდან არიდების მიზნით, აუცილებელია წინასწარ იქნას ნიადაგი და სარგავ-სათესი მასალა შემოწმებული ფიტოპედინტებზე, რაც აგარიდებთ თავიდან გაუთვალისწინებელ, ზედმეტ ხარჯებს.

საქართველოს ჩაის ბაზარი: 2017-2018 (6 თვე)

ჩაის ფოთლის წარმოება

საქართველოში 2017 წელს 2,300 ტონა ჩაის ფოთლი იყო წარმოებული. რეგიონების მიხედვით წარმოების მაჩვენებლები შემდეგია:

რეგიონი	წარმოებული ჩაის მასა (ათასი ტონა)
საქართველო	2.3
აჭარის ა/რ	0.4
გურია	0.5
იმერეთი	0.3
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	1.1

ექსპორტ-იმპორტი

2017 წელს საქართველოდან ექსპორტზე 2,000 ტონაზე მეტი ჩაი გავიდა (რაც დაახლ. 600 ტონით არემატება 2016 წლის ექსპორტის მაჩვენებელს) და 1,800 ტონაზე მეტი იმპორტით შემოვიდა. ექსპორტირებული და იმპორტირებული პროდუქტების საშუალო ფასები მნიშვნელოვნად განსხვავდება ერთმანეთისგან.

მონაცემი	ექსპორტი	იმპორტი
მასა (კგ.)	2,065,267	1,880,821
ღირებულება (\$)	2,067,605	6,862,171
1 კგ. საშუალო ფასი (\$/კგ.)	1.00	3.65

2018 წლის პირველი 6 თვის მდგომარეობით ჩაის ექსპორტ-იმპორტის მონაცემები შემდეგია:

მონაცემი	ექსპორტი	იმპორტი
მასა (კგ.)	911,465	1,031,393
ღირებულება (\$)	1,289,865	3,102,537
1 კგ. საშუალო ფასი (\$/კგ.)	1.42	3.01

პროდუქტები და ფასები

2017 წელს 1 კგ. სანედლეულე ჩაის ფასი დაახლოებით 2.50-3.00 ლარი/კგ. იყო.

2018 წლის ივლისის მდგომარეობით ბაზარზე, წარმოდგენილი იყო შემდეგი პროდუქტები: 25-100-ცალიანი ერთჯერადი პაკეტების შეკვრა, 50-75-100-350-გრამიანი დასაყენებელი ჩაის შეკვრა. შავი ჩაის ასორტიმენტი უფრო მეტია, ვიდრე მწვანე ჩაის. ერთჯერადი პაკეტების ჩაის ასორტიმენტი უფრო მეტია, ვიდრე დასაყენებელის (ფოთლის ჩაის რაოდენობა ყველაზე მცირეა).

ყველაზე მეტად გაყიდვადია შავი ჩაი, შემდეგ - მწვანე ჩაი. ყველაზე მეტად იყიდება ერთჯერადი პაკეტის ჩაი, შემდეგ - დასაყენებელი.

დაახლოებით ერთნაირია ქართული და უცხოური მწარმოებლების რაოდენობა. უცხოელი მწარმოებლების ჩაი უფრო მეტ სავაჭრო ობიექტშია წარმოდგენილი, ვიდრე ქართული საწარმოების უმრავლესობისა.

სავაჭრო ობიექტებში წარმოდგენილი 25 ცალი ერთჯერადი პაკეტიანი (50-გრამიანი) შეკვრის ფასი მწვანე ჩაისთვის 2.65-4.45 ლარის შუალედში, ხოლო შავი ჩაის ფასი - 1.70-5.05 ლარის შუალედში იყო. 100-გრამიანი დასაყენებელი მწვანე ჩაის ფასი 2.30-4.85 ლარის შუალედში იყო, თითქმის იგივე ფასი იყო შავ ჩაისთვისაც (2.20-4.55 ლარი).

სტატია შექმნილია სტატისტიკის ეროვნული სააგენტოს და ფინანსთა სამინისტროს მონაცემთა საფუძველზე.

სტატიაზე ყველა საავტორო უფლება დაცულია. მისი სრულად ან ნაწილობრივ გამოქვეყნების შემთხვევაში მის დასაწყისში მიუთითეთ - "წყარო: business.org.ge"

საქართველოს თაფლის ბაზარი: 2017-2018 (6 თვე)

თაფლი წარმოება საქართველოში

საქართველოში 2017 წელს 2.5 ათასი ტონა თაფლი იყო წარმოებული. ყველაზე მეტი - 900 ტონა - კახეთში იყო წარმოებული. რეგიონების მიხედვით თაფლის წარმოების მაჩვენებლები შემდეგია:

რეგიონი	წარმოებული თაფლის მასა (ათასი ტონა)
საქართველო	2.5
კახეთი	0.9
იმერეთი	0.4
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	0.3
ქვემო ქართლი	0.3
დანარჩენი რეგიონები	0.3
აჭარის ა/რ	0.1
სამცხე-ჯავახეთი	0.1
შიდა ქართლი	0.1

თაფლის ექსპორტ-იმპორტი

2017 წლის 12 თვის მდგომარეობით თაფლის ექსპორტ-იმპორტის მონაცემები შემდეგია:

მონაცემი	ექსპორტი	იმპორტი
მასა (კგ.)	2,250	45,456
ღირებულება (\$)	15,756	117,522
საშუალო ფასი (\$/კგ.)	7.00	2.59

თაფლის ექსპორტ-იმპორტი 2018 წლის პირველი 6 თვის მდგომარეობით შემდეგია:

მონაცემი	ექსპორტი	იმპორტი
მასა (კგ.)	256	5,360
ღირებულება (\$)	653	117,522
საშუალო ფასი (\$/კგ.)	2.55	4.34

თაფლის ფასები

ფერმის კართან (მწარმოებლისგან შესყიდვისას) თაფლის საშუალო ფასი 2017 წელს 14.17 ლარი/კგ. იყო; კახეთში ფერმის კართან თაფლის საშუალო ფასმა 11.99 ლარი/კგ. შეადგინა, სხვა რეგიონებში ეს სიდიდე 15.52 ლარი/კგ. იყო. სავაჭრო ობიექტებში 2018 წლის ივლისის მდგომარეობით წარმოდგენილი თაფლის ფასი 21.75-33.25 ლარი/კგ. დიაპაზონშია.

მასალა მომზადებულია სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის და შემოსავლების სამსახურის მონაცემების მიხედვით.

სტატიაზე ყველა საავტორო უფლება დაცულია. მისი სრულად ან ნაწილობრივ გამოქვეყნების შემთხვევაში მის დასაწყისში მიუთითეთ - "წყარო: business.org.ge".

საქართველოს ყველის ბაზარი: 2017-2018 (6 თვე)

ყველის გაყიდვები

პირველი საკონსულტაციო კომპანიის ინფორმაციით საქართველოში 2017 წელს დაახლოებით 35,000 ტონა ყველი გაიყიდა. გაყიდვებში დაახლოებით 60 % იმერულ ყველს უკავია, 40 % კი სხვა ყველებს (ძირითადად სულგუნს, შემდეგ - ქართულ („ქარხნულ“ ყველს).

ყველის მწარმოებლები საქართველოში

ბაზარზე ყველის მიწოდებლები არიან შინამწარმოებლები (რამდენიმე ასეული ათასი), რომლებსაც გაყიდვებში დაახლოებით 85-90 % უკავიათ, და მცირე და საშუალო სანარმოები (პირველი საკონსულტაციო კომპანიის მონაცემებით - 60-70 სანარმო, რომლებიც საქმიანობენ ქვემო ქართლში, სამცხე-ჯავახეთში, კახეთში, იმერეთში, აჭარაში, ნაკლებად - სხვა რეგიონებში), რომლებიც ბაზარზე ჯამურად დაახლ. 10-15 %-ს ფლობენ. შინამწარმოებლები დღეში რამდენიმე კილოგრამიდან რამდენიმე ათეულ კილოგრამამდე ყველს აწარმოებენ, სანარმოები - დღეში რამდენიმე ათეულიდან რამდენიმე ასეულ კილოგრამამდე.

ნედლეული

ყველის უდიდესი ნაწილი ფურის რძისგანაა დამზადებული (2017 წელს მიღებული რძის რაოდენობა 528.4 მლნ. ლიტრი იყო, აქედან ცხვრისა და თხის რძემ მხოლოდ 10.3 მლნ. ლიტრი (1.95 %) შეადგინა). ე.წ. რძის ფხვნილით წარმოებულ ყველზე ინფორმაცია არ გვაქვს.

ექსპორტ-იმპორტი

2017 წლის 12 თვის მდგომარეობით ყველის ექსპორტ-იმპორტის მონაცემები შემდეგია:

მონაცემი	ექსპორტი	იმპორტი
მასა (კგ.)	22,890	1,540,041
ღირებულება (\$)	201,555	6,920,778
საშუალო ფასი (\$/კგ.)	8.81	4.49

აქ არაა გათვალისწინებული მოუმწიფებელი ან დაუვარგებელი ახალი ყველი და ხაჭო (ამ პროდუქტების იმპორტი 2017 წლის 12 თვეში იყო 920,646 კგ. \$ 2,402,028 ღირებულებით, ექსპორტი ნულოვანია).

ყველის ექსპორტ-იმპორტი 2018 წლის პირველი 6 თვის მდგომარეობით შემდეგია:

მონაცემი	ექსპორტი	იმპორტი
მასა (კგ.)	16,854	793,679
ღირებულება (\$)	164,742	3,628,708
საშუალო ფასი (\$/კგ.)	9.77	4.57

აქ არაა გათვალისწინებული მოუმწიფებელი ან დაუვარგებელი ახალი ყველი და ხაჭო (ამ პროდუქტების იმპორტი 2018 წლის პირველ 6 თვეში იყო 445,802 კგ. \$ 1,309,495 ღირებულებით, ექსპორტი ნულოვანია).

ყველის ფასები

ყველის ფასები სეზონურია - „ზამთრის სეზონზე“ (ოქტომბერი-აპრილი) მცირდება მიღებული რძის რაოდენობა და წარმოებული ყველის რაოდენობაც, შეაბამისად იზრდება ფასებიც. 2017 წელს სეზონების მიხედვით ყველის სანარმოებისგან საბითუმო გაყიდვებისას იმერული ყველის ფასები იყო 7.50-9.50 ლარი/კგ., სულგუნის - 9.00-14.00 ლარი/კგ., „ქარხნული“ ყველისთვის - 11.00-15.00 ლარი/კგ.

მასალა მომზადებულია სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის, შემოსავლების სამსახურის და პირველი საკონსულტაციო კომპანიის მონაცემების მიხედვით. სტატიაზე ყველა საავტორო უფლება დაცულია. მისი სრულად ან ნაწილობრივ გამოქვეყნების შემთხვევაში მის დასაწყისში მიუთითეთ - “წყარო: business.org.ge”.

თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი: რძე და რძის პროდუქტები, 2017 წ.

ქვემოთ მოცემულია თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი რძისა და რძის პროდუქტებისთვის 2017 წელს. თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი გამოითვლება ფორმულით: ადგილობრივი წარმოება შეფარდებული ადგილობრივ წარმოებას დამატებული იმპორტი, გამოკლებული ექსპორტი, გამრავლებული 100-ზე. ეს კოეფიციენტი გვიჩვენებს თუ რა დონეზე უზრუნველყოფს ქვეყანა მოცემულ პროდუქტზე საკუთარ მოთხოვნებს საკუთარი რესურსით და რამდენადაა ის დამოკიდებული იმპორტზე. ეს მონაცემები შეიძლება საინტერესო იყოს აგრომწარმოებით დაინტერესებული პირებისთვის - ცხრილიდან ჩანს, თუ რამხელაა ადგილობრივი წარმოებით იმპორტის ჩანაცვლების პოტენციალი ან/და პროდუქტის საექსპორტოდ გაყიდვების პოტენციალი.

მაჩვენებლები	2017
რესურსები (ათასი ტონა)	
მარაგი წლის დასაწყისში	16
ადგილობრივი წარმოება	528
იმპორტი	121
სულ რესურსები	665
გამოყენება (ათასი ტონა)	
პირუტყვის საკვებად	11
სასურსათო მოხმარება	627
დანაკარგები	7
ექსპორტი	4
მარაგი წლის ბოლოს	16
მთლიანი გამოყენება (მარაგის ჩათვლით)	665
თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი, %	82

სტატია შექმნილია სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემთა საფუძველზე. სტატიაზე ყველა საავტორო უფლება დაცულია. მისი სრულად ან ნაწილობრივ გამოქვეყნების შემთხვევაში მის დასაწყისში მიუთითეთ - “წყარო: business.org.ge”

თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი: ბოსტნეული, 2017 წ.

ქვემოთ მოცემულია თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი ბოსტნეულისთვის 2017 წელს. თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი გამოითვლება ფორმულით: ადგილობრივი წარმოება შეფარდებული ადგილობრივ წარმოებას დამატებული იმპორტი, გამოკლებული ექსპორტი, გამრავლებული 100-ზე. ეს კოეფიციენტი გვიჩვენებს თუ რა დონეზე უზრუნველყოფს ქვეყანა მოცემულ პროდუქტზე საკუთარ მოთხოვნებს საკუთარი რესურსით და რამდენადაა ის დამოკიდებული იმპორტზე. ეს მონაცემები შეიძლება საინტერესო იყოს აგრომწარმოებით დაინტერესებული პირებისთვის - ცხრილიდან ჩანს, თუ რამხელაა ადგილობრივი წარმოებით იმპორტის ჩანაცვლების პოტენციალი ან/და პროდუქტის საექსპორტოდ გაყიდვების პოტენციალი.

მაჩვენებლები	2017
რესურსები (ათასი ტონა)	
მარაგი წლის დასაწყისში	52
ადგილობრივი წარმოება	126
იმპორტი	84
სულ რესურსები	262
გამოყენება (ათასი ტონა)	
სათესლეად	1
პირუტყვის საკვებად	1
სასურსათო მოხმარება	209
დანაკარგები	7
ექსპორტი	17
მარაგი წლის ბოლოს	27
მთლიანი გამოყენება (მარაგის ჩათვლით)	262
თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი, %	65

სტატია შექმნილია სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემთა საფუძველზე. სტატიაზე ყველა საავტორო უფლება დაცულია. მისი სრულად ან ნაწილობრივ გამოქვეყნების შემთხვევაში მის დასაწყისში მიუთითეთ - “წყარო: business.org.ge”

ქართული ღვინის
აქიზის მხარის მარცხენა
„ხაშმის საფერავი“
კაბაქა

ქართული ღვინის დაცული ადგილწარმოშობის დასახელებებს „ხაშმის საფერავი“ დამატება. ეს გადამწყვეტილება მიუთითებს ქართული ღვინის მრავალფეროვნებასა და ჯიშურ სიმდიდრეზე, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და საექსპორტო პოტენციალის ზრდის კუთხით.

„ხაშმის საფერავის“ დამატება დაცული ადგილწარმოშობის დასახელებების რეესტრში, უზრუნველყოფს აღნიშნული დასახელების დაცვას საერთაშორისო მასშტაბით ყველა იმ ხელშეკრულებისა და კონვენციის საფუძველზე, რომელსაც საქართველო არის მიერთებული, ან ხელი აქვს მოწერილი.

„ხაშმის საფერავის“ დარეგისტრირების მოთხოვნით ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნულ ცენტრს - „საქპატენტს“ განაცხადით გასულ წელს მიმართა, რასაც წინ უძღვოდა სააგენტოსა და სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ერთობლივი მუშაობა შესაბამისი წარმოების სპეციფიკაციებისა და რეგისტრაციისთვის საჭირო სხვა დოკუმენტების მომზადების მიზნით.

ამ დრომდე საქართველოში დარეგისტრირებული იყო 18 ადგილწარმოშობის დასახელება: ატენი, ახაშენი, გურჯაანი, ვაზისუბანი, თელიანი, კარდენახი, კახეთი, მანავი, მუკუზანი, ნაფარული, სვირი, ტვიში, ტიბანი, ქინძმარაული, ყვარული, წინანდალი, ხვანჭკარა და კოტეხი.

ხაშმის საფერავი „ხაშმის საფერავი“ - წითელი, მშრალი ღვინოა. „ხაშმის საფერავი“ უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს: ფერი - მუქი წითელი, ასაკის შესაბამისი ნიუანსით; არომატი და გემო - უზადო, მიკრობიოლოგიურად ჯანსაღი, სხეულიანი, ხავერდოვანი და ჰარმონიული, მკვეთრად გამოხატული ჯიშური არომატით;

ფაქტობრივი მოცულობითი სპირტმემცველობა არ უნდა იყოს 12 %-ზე ნაკლები; დაყვანილი ექსტრაქტის მასის კონცენტრაცია არ უნდა იყოს 24 გ/ლ-ზე ნაკლები; შაქრიანობა უნდა იყოს არაუმეტეს 4-გ/ლ; ტიტრული მუავიანობა არ უნდა იყოს 5 გ/ლ-ზე ნაკლები; სხვა მახასიათებლები უნდა შეესაბამებოდეს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს.

წარმოების გეოგრაფიული ადგილი და ზონები: ხაშმის მიკროზონა მდებარეობს მევენახეობის გარე კახეთის ქვეზონაში, საგარეჯოს ადმინისტრაციულ რაიონში, ცივ-გომბორის ქედის სამხრეთ-დასავლეთ ფერდობზე მდინარე ივრის მარცხენა სანაპიროზე, ჩრდილოეთ განედის 41°43' და აღმოსავლეთ გრძედის 45°10'

კოორდინატებს შორის ტერიტორიაზე. ხაშმის მიკროზონა მოიცავს სოფელ ხაშმს. ხაშმის მიკროზონის ფართობი შეადგენს 887 ჰა-ს.

ვაზის ჯიშები: „ხაშმის საფერავი“ შეიძლება დამზადდეს მხოლოდ ხაშმის მიკროზონაში მოწვეული საფერავის ჯიშის ყურძნიდან.

ვენახის გამწვანება, სხვა-ფორმირება და მოვლა: ხაშმის მიკროზონაში ღვინო „ხაშმის საფერავისთვის“ განკუთვნილი სამეწარმეო ვენახები გამწვანებული უნდა იყოს ზღვის დონიდან 730-800 მ სიმაღლეზე; ვენახის რიგთაშორის მანძილი შეიძლება იყოს 1-დან - 2,5 მეტრამდე; ვაზთა შორის მანძილი რიგში - 0,70 - 1,5 მ; შტამბის სიმაღლე - 70 - 90 სმ; სხვლის ფორმა - ცალმხრივი ან ორმხრივი ქართული, ცალმხრივი ან ორმხრივი კორდონი, თავისუფალი; ვაზის გამწვანება, მისი გასხვლა-ფორმირება და მავნებლებისა და დაავადებებისაგან დაცვა, აგრეთვე, ნიადაგის დამუშავება, მისი განაყოფიერება და სხვა ოპერაციები ხორციელდება ყურძნის მწარმოებლის მიერ შერჩეული აგროტექნიკური ღონისძიებების შესაბამისად. შერჩეული და ჩატარებული აგროტექნიკური ღონისძიებები უნდა აკმაყოფილებდეს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს.

ყურძნის სიმწიფე, რთველი, ტრანსპორტირება: „ხაშმის საფერავი“ მზადდება მხოლოდ მწიფე ყურძნისგან. ყურძნის შაქრიანობა კრეფის დროს უნდა იყოს არანაკლებ 20% . ყურძნის ტრანსპორტირება დასაშვებია მხოლოდ ხის ან პლასტმასის ყუთებით. დაუშვებელია ყურძნის ტრანსპორტირებისას პოლიეთილენის პარკების და/ან ტომრების გამოყენება. ტრანსპორტირებისას ყურძენი მაქსიმალურად უნდა იყოს დაცული შესაძლო დაბინძურებისაგან.

ყურძნის მოსავალი და ღვინის გამოსავალი: ყურძნის მოსავალი 1 ჰექტარ ვენახზე არ უნდა აღემატებოდეს 10 ტონას; ღვინის გამოსავალი არ უნდა აღემატებოდეს: 650 ლიტრს - ერთი ტონა ყურძნიდან; 6500 ლიტრს - ერთი ჰა ვენახიდან.

ყურძნის გადამუშავება, ღვინის დამზადება და ჩამოსხმა: „ხაშმის საფერავის“ წარმოებისათვის განკუთვნილი ყურძენი მოწვეული უნდა იყოს მხოლოდ ხაშმის მიკროზონაში გამწვანებული ვენახებიდან. ყურძნის გადამუშავება და ღვინის დამზადება უნდა განხორციელდეს მხოლოდ ხაშმის მიკროზონის საზღვრებში, ხოლო ჩამოსხმა დასაშვებია ამ მიკროზონის გარეთაც, საქართველოს ტერიტორიაზე. „ხაშმის საფერავი“ მზადდება დურდოს სრული ალკოჰოლური დუღილის გზით. „ხაშმის საფერავის“ წარმოებისას დასაშვებია მხოლოდ იმ ოპერაციების, მასალებისა და ნივთიერებების გამოყენება, რომლებიც ნებადართულია

საქართველოს კანონმდებლობით. სამომხმარებლო ბაზარზე „ხაშმის საფერავის“ გატანა დასაშვებია მხოლოდ სამომხმარებლო ტარაში დაფასოებული სახით. „ხაშმის საფერავის“ სამომხმარებლო ტარაში ჩამოსხმა და რელიზაცია ნებადართულია რთველის მომდევნო წლის პირველი აგვისტოდან.

კავშირი ღვინის განსაკუთრებულ ხარისხს, რეპუტაციასა და გეოგრაფიულ ადგილს შორის: კლიმატი - ზომიერად ნოტიოა, ცხელი ზაფხულით და ზომიერად ცივი ზამთრით. მიკროზონაში ამინდის ფორმირებას განაპირობებს სუბტროპიკულ და ზომიერ განედებში განვითარებული, დასავლეთიდან და აღმოსავლეთიდან გადმონაცვლებული ატმოსფერული პროცესები. მიკროზონაში მზის ნათების წლიური ხანგრძლიობა 2100-2200 საათის ფარგლებშია, ხოლო სავეგეტაციო პერიოდში ის 1650 საათს უდრის. ჯამური რადიაციის წლიური სიდიდე 120-130 კკალ/სმ² უტოლდება წლიური რადიაციული ბალანსი 50-52 კკალ/სმ². მიკროზონაში ჰაერის საშუალო წლიური ტემპერატურა 11,4°C შეადგენს, ყველაზე ცივი თვე იანვარია, რომლის საშუალო ტემპერატურაა 0,9°C. წლის ყველაზე თბილი თვეების (ივლისი, აგვისტო) საშუალო ტემპერატურა 23-22°C საზღვრებში ცვალებადობს. ტერიტორიის უმეტეს ნაწილში ჰაერის ტემპერატურის მდგრადი გადასვლა 10°C -ზე ზევით აღინიშნება აპრილის პირველ დეკადაში, ხოლო 10°C-ზე ქვევით ტემპერატურა ოქტომბრის ბოლო რიცხვებში ეცემა. სავეგეტაციო პერიოდის ხანგრძლიობა 190-200 დღეა, აქტიურ ტემპერატურათა ჯამი 3600-3400°C გრადუსის ფარგლებშია. ტერიტორიაზე ატმოსფერული ნალექების წლიური ჯამი 768.6 მმ-ია. წლიური ნალექებიდან მაქსიმუმი მაისში მოდის (90-130 მმ), ხოლო მინიმუმი-დეკემბერში (25-35 მმ).

ხაშმში საფერავის ჯიშის ყურძენი კვირტის გამლას იწყებს აპრილის მეორე დეკადის მიწურულიდან. ყვავილობა იწყება ივნისის პირველ დეკადაში, ყურძნის ტექნიკური სიმწიფე აგვისტოს მეორე ნახევარში დგება, ხოლო სრულ სიმწიფეში ყურძენი შედის სექტემბრის მეორე დეკადაში.

ჰაერის ფარდობითი ტენიანობის წლიური მნიშვნელობა საშუალოდ 66-68%-ის ფარგლებში მერყეობს. ჰაერის ტენით გაჯერება ყველაზე ნაკლებია (62-64%) ზაფხულის თვეებში (ივლისი, აგვისტო), ყველაზე მეტ სიდიდეს კი გვიან შემოდგომით (75%) და ზამთრის დასაწყისში აღწევს.

მრავალწლიანი მონაცემების მიხედვით მიკროზონაში სეტყვიან დღეთა რიცხვი წლის განმავლობაში 2.4 უდრის. ყველაზე სეტყვიანი თვე მაისია.

მიკროზონაში ძირითადად გაბატონებულია ჩრდილო დასავლეთის, დასავლეთის (11,8%), აღმოსავლეთის და სამხრეთ-აღმოსავლეთის (6-15%) ქარები. ქარის საშუალო წლიური სიჩქარე 1,5 მ/წმ-ია. შემოდგომაზე ქარებს სამხრეთიდან (აზერბაიჯანი) მდინარე ივრის ხეობაში შემოაქვთ თბილი ჰაერის მასები, რომელსაც წინ ეღობება გომბორის ქედი, რაც კიდევ უფრო მეტად ამაღლებს ადგილმდებარეობის სითბურ რეჟიმს. ეს ფაქტი მეტად ხელსაყრელია საფერავისგან ხარისხიანი პროდუქციის მისაღებად.

ნიადაგი - გამოყოფილია ყავისფერი კარბონატული ნიადაგების ტიპი.

დახასიათება: ტერიტორიაზე განიჩევა ყავის-

ფერი კარბონატული ნიადაგის სამი სახესხვაობა: პირველი სახესხვაობის ნიადაგები - ყავისფერი კარბონატული, დიდი სისქის, უხირხატო, საშუალო და მძიმე თიხნარი მექანიკური შედგენილობის - გვხვდება საკვლევი ტერიტორიის ჩრდილოეთ და დასავლეთ ნაწილში მდინარე ივრის გასწვრივ ძლიერ სუსტად დახრილ ფერდობებზე და მცირე გავაკეებზე;

მეორე სახესხვაობის ნიადაგები - ყავისფერი კარბონატული, დიდი სისქის, მძიმე თიხნარი და მსუბუქი თიხა მექანიკური შედგენილობის, განვითარებული ხირხატანი ალუვიურ ნაფენებზე - გვხვდება სამხრეთ და სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში ძლიერ სუსტად დახრილ ფერდობებზე; მესამე სახესხვაობის ნიადაგები - ყავისფერი კარბონატული, საშუალო სისქის, საშუალო და მძიმე თიხნარი მექანიკური შედგენილობის - გვხვდება ტერიტორიის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში.

რელიეფი ძირითადად წარმოდგენილია სამხრეთ-დასავლეთ ექსპოზიციის სუსტად და საშუალოდ დახრილი ფერდობებით. ფერდობების დახრილობა მნიშვნელოვნად იმატებს აღმოსავლეთით, ხოლო თანდათანობით მცირდება მდინარე ივრის მიმართულებით და მდინარის გასწვრივ ქმნის მცირე გავაკეებს.

აღმიაწერი ფაქტორი: ხაშმის ტერიტორიაზე ვენახის გამწვანება თამარ მეფის სახელს უკავშირდება. მისი ბრძანებით გაუმწვანებია აქ ვენახი დავით გარეჯელ ბერებს. ადგილობრივ მოსახლეობას საკმაოდ სწრაფად აუთვისებია ვენახის მოვლისა და ღვინის დაყენების წესები და საკმაოდ მაღალი ხარისხის ღვინოც უწარმოებიათ საფერავის ჯიშის ყურძნიდან.

სოფელ ხაშმში მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარებაში ყვარულაშვილებთან, გოქაძე-ებთან, ქარუმიძეებთან და სხვებთან ერთად დიდი წვლილი შეუტანია ქოქრაშვილების ოჯახს, რომლებიც დიდად გამოცდილი მევენახე-მეღვინეები ყოფილან. გ. სუმბაძის (1962) ეთნოგრაფიული გამოკვლევით სოფელ ხაშმის ერთ-ერთი უძველესი მარანი სწორედ ქოქრაშვილებს ეკუთვნით. წინაპრების ტრადიციები ღირსეულად გააგრძელეს მძებმა - ზაურ და ელიშვილ ქოქრაშვილებმა, რომლებმაც თავის ოჯახურ მარანში დაყენებული ხაშმის საფერავი, რომლისთვისაც მათ წინაპრებს „ღვეის სისხლა“ დაურქმევიათ, 2004 წელს წარადგინეს „ქართული ვაზის პირველ ფესტივალზე“, სადაც ის გამარჯვებულად გამოცხადდა, ხოლო 2005 წელს იალტაში, საერთაშორისო კონკურში „ოქროს გრიფონი“, ხაშმის საფერავმა - „ღვეის სისხლამ“ ვერცხლის მედალი დაიმსახურა.

გამეტი „ივრია“ (1887წ. №153) აღნიშნავდა, რომ „მეტადრე ღვინო ხაშმური არ დაუვარდება სრულიად ნამდვილს კახურ ღვინოს და კარგ ფასადაც იყიდება“. „...თვითონ ხაშმელებმაც კარგად იციან ვაზის ხელი.....ყურძენს ღვინობისთვის არ ჰკრეფენ, ვიდრე კარგად არ დამწიფდება. როდესაც ივრის ხეობის სხვა სოფლებში მაჭრობაა, ხაშმელები ქვევრების რეცხვას მაშინ შეუდგებიან ხოლმე. აი, ეს არის თავი და თავი მიზეზი, რომ ხაშმური ღვინო კახურს ღვინოს უდრის ღირსებითა.“ (ვ. ქარუმიძე, 2002წ.).

„ხაშმელების სავნახე ადგილებს XIX საუკუნის მეორე ნახევარში ეწოდებოდა - ყორიანები, კორძიანები, შილიანები, თოკები, ყარაბულახი და სხვა. ეს სახელები დღემდე შემონახულია. სახელები ნაწარმოებია ვენახის ადგილის სახელის მიხედვით.“ (ვ. ქარუმიძე, 2002წ.).

XIX საუკუნის მიწურულს თავად თადეოზ ჩოლოყაშვილმა, რომელიც სოფელ ხაშმში, კერძოდ „ყარაბულახში“ 250 ჰა ვენახს ფლობდა, თავისი სასახლის ეზოში, მარანი ააშენა, რომელიც იტალიელ სპეციალისტებს დააპროექტებინა.

„აქჟური წითელი ღვინო განთქმული იყო მთელ კახეთში. თბილისელი ვაჭრები ყოველწლიურად დიდი რაოდენობით ყიდულობდნენ ხაშმის

ნითელ ღვინოს. ყარაბულახის ვენახები სარწყავ ფართობში იყო. ჩოლოყაშვილის მარანიც მთელ კახეთში ერთ-ერთი საუკეთესო და დიდი მოცულობის იყო. ქვევრებს შორის გადიოდა წყაროს წყალი, რაც მუდმივ და საჭირო ტემპერატურას ქმნიდა“ (ვ. ქარუმიძე 2002 წ).

ღვინის ხარისხს აქ უაღრესად დიდი ყურადღება ექცეოდა და საქართველოს გარდა წარმატებითაც იყიდებოდა რუსეთის იმპერიასა და ევროპაში.

1928 წელს თადეოზ ჩოლოყაშვილი დააპატიმრეს და ქონება ჩამოართვეს, ხოლო მისი მარანი „სამტრესტმა“ შეიძინა 1940-იან წლებში. მისი პირველი დირექტორი გიორგი ქარუმიძე იყო.

1986 წელს არსებული მარნის ბაზაზე 1500 ტონა ყურძნის გადამამუშავების სიმძლავრის თანამედროვე ღვინის ქარხანა აშენდა, რომელიც 1992 წელს საქართველოს საპატრიარქოს გადაეცა.

1998 წელს საპატრიარქომ განახორციელა ქარხნის სრული მოდერნიზაცია გერმანული წარმოების თანამედროვე მანქანა - დანადგარებით.

„ხაშმის საფერავის“ წარმოების ტექნოლოგიის დახვეწასა და მისი ხარისხის ამაღლების საქმეში დიდი წვლილი მიუძღვით მეღვინეებს: ვახტანგ მოდებაძეს, ელიზბარ გულიაშვილს, ალიოშა ჩიგილაშვილს, ჯიმშერ კომორიძეს, თამაზ ქვლივიძეს და სხვ.

„ხაშმის საფერავის“ ფიზიკურ-ქიმიურ კვლევას და მისი წარმოების ტექნოლოგიის სრულყოფას მიუძღვნა თავისი სადისერტაციო ნაშრომი ქალბატონმა დარეჯან ქვლივიძემ.

ამჟამად ხაშმში წარმატებით ვითარდებიან მცირე მარნები. „ჯაყელები“, „არტიზანი“, ქეთევან დუდუაშვილი, დავით ბერულავა სოფელ ხაშმის ოჯახური მარნების ის წარმომადგენლები არიან, რომლებიც სისტემატურად ავითარებენ „ხაშმის საფერავის“ ხარისხს, მონაწილეობენ ღვინის კლუბისა და ღვინის ეროვნული სააგენტოს მიერ ორგანიზებულ ყოველწლიურ „ახალი ღვინის ფესტივალში“, სხვადასხვა გამოფენასა და კონკურსში და წარმატებული არიან ამ ბიზნესში.

„ხაშმის საფერავი“ საკმაოდ სახელგანთქმული ღვინოა და მაღალი რეპუტაციით სარგებლობს თბილისისა და მთლიანად საქართველოში.

ხაშმის მიკროზონის გეოგრაფიული მდებარეობა, რეგიონისთვის დამახასიათებელი კლიმატი: მშრალი სუბტროპიკულიდან ზომიერად ნოტიო სუბტროპიკულზე გარდამავალი კლიმატი; ყავისფერი კარბონატული ნიადაგები, საფერავის ჯიშის ვაზის მიერ ამ მიკროზონაში გამოვლენილი გამორჩეული თვისებები განსაზღვრავენ ღვინო „ხაშმის საფერავის“ განსაკუთრებულ ღირსებას.

გარდამავალი დებულებები: 2022 წლის 31 დეკემბრამდე ყურძნის ტრანსპორტირებაზე არ გავრცელდეს ამ წარმოების სპეციფიკაციის მე-7 მუხლით განსაზღვრული მოთხოვნები. ამ ჩანაწერის მიუხედავად, გარდამავალ პერიოდში (2022 წლის 31 დეკემბრამდე) ტრანსპორტირებისას ყურძენი მაქსიმალურად უნდა იყოს დაცული შესაძლო დაბინძურებისგან. ამ წარმოების სპეციფიკაციის მე-9 პუნქტის მოთხოვნათა მიუხედავად, ყურძნის გადამამუშავება და ღვინის წარმოება დასაშვებია ხაშმის მიკროზონის ფარგლებს გარეთაც, საქართველოს ტერიტორიის ფარგლებში, 2022 წლის დეკემბრამდე.

პროდუქტის ეტიკეტირების განსაკუთრებული წესები: დასახელება „ხაშმის საფერავი“ და აღნიშვნა „დაცული ადგილწარმოების დასახელების ღვინო“ ეტიკეტზე, შეფუთვაზე, ასევე ღვინის თანხლებ დოკუმენტებში და სარეკლამო მასალებში უცხო ენებზე დაიტანება შემდეგნაირად:

ლათინური შრიფტით - Saperavi Khashmi Protected Designation of Origin ან/და PDO რუსული შრიფტით - Саперави Хашми

Защищённое наименование места происхождения

აღრიცხვა და შეტყობინება: „ხაშმის საფერავის“ წარმოების და შენახვის ტექნოლოგიური პროცესების აღრიცხვა და შეტყობინება ხორციელდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

ძირითადი საკონტროლო წერტილები: დაცული ადგილწარმოების დასახელების ღვინო „ხაშმის საფერავის“ წარმოების პროცესის გავრცელების დროს მწარმოებელმა სსიპ - ღვინის ეროვნულ სააგენტოს უნდა დაუდასტუროს შემდეგი პარამეტრების შესაბამისობა:

ძირითადი საკონტროლო პუნქტები - შეფასების მეთოდები

ვენახის ადგილმდებარეობა - საკადასტრო რუკა, შემონიშნება ადგილზე

ფართობი - ვენახის აღრიცხვის შურნალი, კადასტრი

ვაზის ჯიშ - ვენახის აღრიცხვის შურნალი, შემონიშნება ადგილზე

კულტივირების მეთოდები - აგროტექნიკურ ღონისძიებათა რეგისტრაციის შურნალი, ნამლობის შურნალი. შემონიშნება ადგილზე

მოსავლის აღება და ტრანსპორტირება - რთველის შურნალი

ყურძნის საპექტარო მოსავალი - რთველის შურნალი

ყურძნის მთლიანი მოსავალი - რთველის შურნალი

ყურძნის გადამამუშავების ადგილი, გადამამუშავება და ღვინის დამზადება - ყურძნის მიღების შურნალი, ყურძნის გადამამუშავების შურნალი, პროდუქციის ბრუნვის აღრიცხვის შურნალი, ლაბორატორიული ანალიზების შურნალები, შეტყობინებები, შემონიშნება ადგილზე

ღვინის ჩამოსხმის, შეფუთვის და შენახვის ადგილი და პირობები - ჩამოსხმის შურნალი, მზა ნაწარმის საწყობში პროდუქციის მოძრაობის შურნალი, ლაბორატორიული ანალიზების შურნალები

ღვინის ფიზიკურ-ქიმიური მახასიათებლები ღვინის წარმოების პროცესში, ჩამოსხმამდე და ჩამოსხმის შემდეგ - ლაბორატორიული ანალიზების შურნალები

ღვინის ორგანოლექტიკური მახასიათებლები - სადევსტაციო კომისიის ოქმები

მიკვლევალობა - ტექნოლოგიური და ლაბორატორიული ჩანაწერები

წარმოების მაკონტროლებელი ორგანო: წარმოების სპეციფიკაციის დაცვასა და ადგილწარმოების დასახელების მართებულად გამოყენებაზე სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს სსიპ - ღვინის ეროვნული სააგენტო საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა ღვინის ინდუსტრიის წარმომადგენლებთან გამართულ შეხვედრაზე რთველი 2018-ის საორგანიზაციო საკითხები და ღვინის სექტორის მმართველობის რეფორმის მიმდინარეობა განიხილა .

მინისტრის შეფასებით, გასული წლის მიდგომამ, როდესაც სახელმწიფო აღარ ჩაერია ჩასაბარებელი ყურძნის ფასების დადგენაში, შედეგი გამოიღო და ბაზარმა თავად დაადგინა ფასები, რაც თავის მხრივ, პოზიტიურად აისახა დარგის განვითარების მდგრადობაზე. 2018 წლის რთველი ჩაივლის სუბსიდირების გარეშე და სახელმწიფო, რთველის პროცესში ჩაერთვება ორგანიზების, აღრიცხვიანობისა და მიკვლევალობის დონეზე.

ლევან დავითაშვილმა ღვინის სექტორის რეფორმისა და მართვის ახალი სისტემის ოფიციალური წარდგენა გააკეთა. მინისტრის განცხადებით, რეფორმის მიზანია დარგის განვითარება იყოს უფრო მდგრადი და შედეგებზე ორიენტირებული.

მეღვინეობის დარგი ბოლო წლებში განხორციელებული სწორი სახელმწიფო პოლიტიკის შედეგად ქვეყანაში ერთ-ერთი წარმატებული და განვითარებული დარგი გახდა. ამაზე მიუთითებს გაზრდილი ექსპორტი და ღვინის მწარმოებელი კომპანიების მზარდი სტატისტიკა, ასევე ქართული ღვინის წარმატებები მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში გამართულ გამოფენებსა და კონკურსებში. კერძოდ, 2017 წელს საქართველოდან ექსპორტირებული იყო 76,7 მლნ ბოთლი, რაც ბოლო 30 წლის რეკორდული მაჩვენებელია. მიმდინარე წლის 6 თვეში ექსპორტის ზრდის ტენდენცია შენარჩუნებულია - მსოფლიოს 48 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 38,2 მლნ ბოთლი ღვინო, რაც 21%-ით აღემატება 2017 წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს. 2013-2017 წლებში რთველი ჩატარდა ორგანიზებულად და არც ერთ მევენახეს არ შექმნია ყურძნის დაბინავების პრობლემა - გადამამუშავებელი არ დარჩენილა არც ერთი კილოგრამი ყურძენი. ამ წლებში დაფიქსირდა ახალი ვენახების გაშენების ტენდენცია და უნიკალურ ყურძნის ჯიშებზე მოთხოვნილების გაზრდა. ყოველივე ზემოთ აღნიშნული, იძლევა იმის საფუძველს, რომ 2018 წლის რთველი იქნება წარმატებული და

ორგანიზებული და მევენახეებს არ შეექმნებათ ყურძნის რეალიზაციის პრობლემა.

გასული წლების მსგავსად, რთველის-2018-ის პროცესში შეიქმნება რთველის საკოორდინაციო შტაბი, სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და მის სისტემაში შემავალი უწყებების, სახელმწიფო რწმუნებულების - გუბერნატორების (კახეთის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონები) წარმომადგენლების შემადგენლობით.

საკოორდინაციო შტაბის ფუნქცია იქნება რთველის ორგანიზებულად ჩატარების ხელშეწყობა, აღრიცხვიანობისა და მიკვლევალობის უზრუნველყოფა, რაც ხარისხიანი პროდუქციის წარმოების საწინდარია.

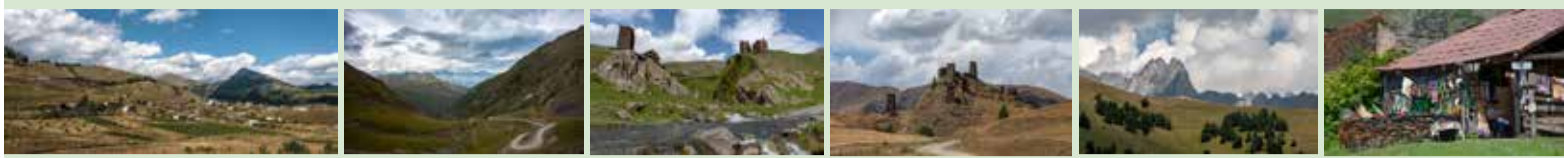
მიმდინარე წელს ჩაბარებული ყურძნის აღრიცხვა მოხდება ერთიანი ელექტრონული აღრიცხვის სისტემის საფუძველზე, რომელიც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ 2013 წლიდან დაანერგა.

რთველის მიმდინარეობის დროს 24 საათიან რეჟიმში იმუშავებს რთველის საკოორდინაციო შტაბი და ცხელი ხაზი (1501). ჯიშობრივი სიმუსტის დაცვის მიზნით, რთველის პროცესში ჩართულები იქნებიან ამპელოგრაფები.

აქვე აღსანიშნავია, რომ მიმდინარე წლის რთველის პროცესში, ყვარლის მუნიციპალიტეტში სატესტო რეჟიმში ამუშავდება კადასტრის საპილოტე პროგრამა. პირველ ეტაპზე სატესტო რეჟიმში ჩაერთვებიან ის სუბიექტები, რომელთაც გააჩნიათ დიდი ზომის ვენახები (> 7.0 ჰა) ყვარლის მუნიციპალიტეტში, განლაგებული ქინძმარაულისა და ყვარლის მიკროზონებში. პილოტ-პროექტის პირველი ეტაპისათვის ზემოთ მითითებული ნიშნით შეირჩა 67 სუბიექტი, რომელიც ამ რეგიონში ფლობენ ჯამში დაახლოებით 2200 ჰა ვენახს.

ვენახების კადასტრის პროგრამა ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ 2014 წელს დაიწყო; საქართველოში ანალოგიური სისტემა მანამდე არ არსებობდა. კადასტრის სისტემა ეფექტურად მუშაობს ევროკავშირის ყველა იმ ქვეყანაში, სადაც მევენახეობა-მეღვინეობა განვითარებულია. საკადასტრო ბაზის არსებობა აუცილებელია ვენახების აღრიცხვიანობის მოსაწესრიგებლად, მევენახეობა-მეღვინეობის დარგში გადამწყვეტილებების მისაღებად, რთველის პროცესის სწორად დასაგეგმად, ღვინის წარმოებისა და მისი მოძრაობის მონიტორინგისთვის, ზოგადად მევენახეობა-მეღვინეობის სფეროს რეგულირებისათვის.

მეცხვარის დღე 2018

თუშეთში, სოფელ ომალოში „მეცხვარის დღე - თუშეთობა 2018“ აღნიშნეს. მეცხვარის დღე ტრადიციული დღესასწაულია, რომელიც ყოველი წლის აგვისტოში, თუშეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრთან იმართება.

და მონველი ხალხური რენვის ოსტატების ნამუშევრები. ასევე მონყოლი იყო ძველებური თუშურ-მწყემსური ყოფა ცხოვრების ამსახველი ტრადიციული კუთხე. სტუმრებს საშუალება ჰქონდათ დაეგემოვნებინათ ადგილობრივი ტრადიციული თუშური კერძები და ჩართულიყვნენ მომზადების პროცესში. „მეცხვარის დღე - თუშეთობა 2018“-ის ფარგლებში, სპორტული ღონისძიებებიც გაიმართა. მოეწყო დოდი და მშვილდოსნობის კუთხე. ღონისძიების დამსწრე ბავშვებისთვის ხრიდოლის ფედერაციის წევრებმა ტრადიციული ქართული თამაშების სივრცე მოაწყვეს, ასევე გაიმართა ქართული საბრძოლო ხელოვნების საჩვენებელი გამოსვლაც. „მეცხვარის დღე - თუშეთობა 2018“ სოფო ბათილაშვილის, ზვიად ბოლქვაძისა და ჯგუფი ნიუტონის კონცერტით დასრულდა.

წელს ღონისძიებაში, დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან ერთად, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტო მონაწილეობდა. ვიზიტორთა ცენტრის ეზოში დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საინფორმაციო სტენდები და ინტერაქციული ბანერები განთავსდა, სადაც სტუმრებს ფოტოების გადაღება შეეძლოთ. ასევე მოეწყო დაცული ტერიტორიების ამსახველი ფოტო გამოფენა. ღონისძიებაზე წარმოდგენილი იყო ადგილობრივი

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ღვაწლძველი სამსახურის ხელმძღვანელი იმყოფებოდა, სადაც ექსპერტული და ტექნიკური მხარდაჭერის ჩარევით, სოფელ დაბაში, 2008 და 2017 წლის აგვისტოს თვეში, ხანძრით დაზარალებული ტყის აღდგენის პროექტი აღიწერა. აღდგენითი სამუშაოები მიმდინარეობს წლის სხვადასხვა დროს.

მაისის თვეში, ტერიტორიის განმეორების, პერიმეტრზე ღობის მოცილების აღდგენის, ეროვნულ-სამეურნეო და გარკვეულ მონაკვეთებზე ნიადაგის აღდგენითი სამუშაოები, ასევე, ხანძრისა და სხვადასხვა ბიოციტების შეკვრება-განმეორება განხორციელდა. შემდგომში - სექტემბრის შუა რიცხვებიდან დარგვის სამუშაოები დაიწყება.

ხანძრის პერიმეტრი 943 ჰა-ს შეადგენს. აქედან უმეტესი ნაწილი 2008 წელს (აგვისტოს მოვლენების დროს) დაზარალებული ტერიტორიაა. პირველ ეტაპზე (2018-2019 წლები) აღდგენის ექვემდებარება 250 ჰა ფართობი. აქედან, 2018 წლის სექტემბრიდან დაიწყება ნერგების დარგვისა და თესვის სამუშაოები. ტყის აღდგენა განხორციელდება 144 ჰა ფართობზე, დარგული იქნება 400 000-მდე ნერგი.

ნახანძრულ ტერიტორიაზე მდგომარეობის შემსწავლელმა კომისიამ გასული წლიდან იმუშავა. განხორციელდა კომპლექსური შესწავლებები, მათ შორის გეოლოგიური, ნიადაგის ლაბორატორიული კვლევა, რომელიც ეროვნული სატყეო სააგენტოს დაკვეთით, შპს ადამ ბერიძის სახელობის ნიადაგისა და სურსათის დიაგნოსტიკური ცენტრის „ანასეულის“ საგამოცდო ლაბორატორიამ ჩაატარა. შედეგებზე დაყრდნობით და ადგილზე განხორციელებული საველე მონიტორინგის

საფუძველზე, ეროვნული სატყეო სააგენტოს სპეციალისტებმა, ტყის აღდგენის პროექტი მოამზადეს. იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ ტყის აღდგენა სპეციფიკურ, რთულ და ხანგრძლივადიან პროცესს წარმოადგენს, ტერიტორიაზე სამუშაოები მხოლოდ პროექტის მიხედვით და მეტყვევ-სპეციალისტების ბედამხედველობით განხორციელდება. წინა წლების პრაქტიკის მსგავსად, დასაქმდება ადგილობრივი მოსახლეობა.

ტყის აღდგენის პროექტის ძირითადი მიზანი ხეობაში პირვანდელი ტყის ეკოსისტემის აღდგენაა, რისთვისაც მხოლოდ ადგილობრივი, სტანდარტული ნერგი გამოიყენება. ფოთლოვანი და წიწვოვანი ტყის შემქმნელი სახეობის ნერგების გამოყვანა ეროვნული სატყეო სააგენტოს საწარმოებში ხდება, რომლებიც იმავე ზონაშია მოწყობილი. ტყის აღდგენისთვის ეროვნულ საშენ მუშაოებში გამოყვანილი კონტეინერული ნერგის გამოყენებაც ხდება.

საქართველოში ტყის პირვანი ეროვნული აღდგენის პროექტი ხორციელდება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა ეროვნული ტყის ინვენტარიზაციის პროექტის ფარგლებში გამართულ შეხვედრაში მიიღო მონაწილეობა. საველე პირობებში გამართული შეხვედრის მიზანი ტყის ეროვნული აღდგენისთვის საჭირო ხელსაწყოების დემონსტრირება იყო. როგორც ლევან დავითაშვილმა განაცხადა, საქართველოში სატყეო რეფორმის განხორციელების თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი ეტაპი დაიწყო, რომლის მიზანია ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია და აღნიშნულ პროცესში საბუნებისმეტყველო დარგის სტუდენტების ჩართულობაზე გაამახვილა ყურადღება. აღსანიშნავია, რომ ტყის ეროვნული აღდგენა მოიცავს ქვეყანაში არსებულ ყველა ტყეს, მმართველი ორგანოსა და დაცვის სტატუსის მიუხედავად. ტყის ეროვნული აღდგენის საფუძველზე შესაძლებელი იქნება ინფორმაციის მიღება როგორც ტყის ეკონომიკური მახასიათებლების, განვითარებისა და დეგრადაციის სტატუსის, ბიომრავალფეროვნების, ასევე კლიმატის ცვლილების ზემოქმედების შესახებ. საქართველოში ტყის პირვანი ეროვნული აღდგენის პროექტი ხორციელდება გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის მხარდაჭერით, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის (GIZ) პროგრამის „ბიომრავალფეროვნების ინტეგრირებული მართვა სამხრეთ კავკასიაში“ ფარგლებში. კოჭრის ტყეში გამართულ სადემონსტრაციო შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე სოლომონ პავლიაშვილი, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის საელჩოს

ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების განყოფილების ხელმძღვანელი დანიელ ჰაასი, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის დირექტორი თამარ ალადაშვილი და სატყეო სექტორით დაინტერესებული სტუდენტები ესწრებოდნენ.

„ერთი მეტყვევის ისტორია“ მარინა სუჯაშვილი - დამსახურებული მეტყვევი.

ქალბატონო მარინა, რამდენ წელს ითვლის თქვენი პროფესიული საქმიანობა და რატომ გადაწყვიტეთ, რომ გამხდარიყავით მეტყვევი?

- სატყეო დარგში 1973 წლიდან, 45 წელია ვმუშაობ. პირველად იყო საპროექტო ინსტიტუტი, ამიერკავკასიის ფილიალი, სადაც 27

წელი ვიმუშავე. 1994 წლიდან, გადავედი საქართველოს სახელმწიფო სატყეო დეპარტამენტში. 2003 წლიდან დღემდე, ვმუშაობ ეროვნულ სატყეო სააგენტოში.

რამ გადაგანწყვტინათ მეტყვევის პროფესიის არჩევა?

- დედა, ცნობილი ბოტანიკოსი ეკატერინე ხუციშვილი, რომელმაც მთელი ცხოვრება ხევის ფლორის შესწავლას მიუძღვნა, ხშირად დადიოდა ექსპედიციებში. 5 წლიდან მეც თან დავყვებოდი დედას, რამაც, რა თქმა უნდა, გარკვეული გავლენა იქონია შემდგომში პროფესიის არჩევაზე.

თვლით თუ არა, რომ ქალმა უნდა აირჩიოს ეს პროფესია?

ჩემი ოცნება იყო გავმხდარიყავი ექიმი. 2-ჯერ ვცადე სამედიცინო ინსტიტუტში ჩაბარება; გადაბმულად მაკლდებოდა ერთი ქულა. დედა იმ პერიოდში ავადმყოფობდა. ძალიან მინდოდა ჩემს სტუდენტობას მოსწრებოდა. სატყეო ფაკულტეტი ძალიან პრესტიჟული იყო. გადაწყვეტილება შეცვალე და სატყეო ფაკულტეტზე ჩავაბარე. გავხდი სტუდენტი. ჯგუფში 25 ვაჟი და 3 გოგო ვსწავლობდით. თუმცა, შემდეგ არასოდეს მინანია, არჩევანი მეტყვევის პროფესიაზე რომ გავაკეთე.

რა განცდა დაგეუფლათ, როცა მოგანიჭეს დამსახურებული მეტყვევის სტატუსი?

- 90-იან წლებში დამსახურებული მეტყვევის სტატუსი ენიჭებოდათ წლის განმავლობაში შესრულებული სამუშაოს მიხედვით. მთელი წლის შედეგები მოწმდებოდა და ამ შემთხვევების პროცესში მეც ვიყავი ჩართული. 2010 წელს, მაშინდელმა გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრმა აღადგინა სტატუსის მინიჭება და გავხდი დამსახურებული მეტყვევი. ეს იყო ჩემთვის ერთ-ერთი ყველაზე სასიხარულო მოვლენა.

რას ურჩევდით იმ ახალგაზრდებს ვინც ახლა აპირებს აირჩიოს მეტყვევის პროფესია?

ბევრი ახალგაზრდა ჩემს გვერდით, რომელიც ბასე შევაცვარე პროფესია და დღეს არიან წარმატებული მეტყვევები. ყველას უნდა უყვარდეს ის საქმე, რომელსაც აკეთებს. თუ არ გიყვარს შენი საქმე, კარგად ვერასოდეს გააკეთებ. არა მარტო ახალბედებს, ზოგადად საზოგადოებას მინდა ვუთხრა - ტყეს განსაკუთრებული მოვლა სჭირდება. ხელი უნდა შევუწყოთ ტყის შენარჩუნებასა და გაჯანსაღებას. ტყე ჩვენი სიმდიდრეა, მის მოვლაზე უნდა ბრუნავდეს, როგორც პროფესიონალი მეტყვევი, ასევე რიგითი ადამიანი.

მდინარე რიონის სარეგულაციო ჰიდროკვანძის რეაბილიტაცია ჩაუტარდა

ქ. ფოთთან, მდინარე რიონის სარეგულაციო ჰიდროკვანძის სარეაბილიტაციო სამუშაოები თითქმის დასრულებულია. ობიექტის მთელს ტერიტორიაზე, 4 თვის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო პროცესები მიმდინარეობს. დასაწყისშივე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა სარეგულაციო ჰიდროკვანძს იმისათვის, რომ დროულად დაეწყო გამართულად ფუნქციონირება. შეიცვალა ამორტიზებული ელექტრო-მექანიკური მოწყობილობები და კაშხლის ფარები. გატარდა ყველა აუცილებელი ღონისძიება იმისათვის, რომ, გაზაფხულზე შესაძლო წყალდიდობის შემთხვევაში, ნაგებობა მზად ყოფილიყო, გაეტარებინა წყლის მაქსიმალური მოცულობა და ფოთისა და ხობის მუნიციპალიტეტის სოფლები და სასოფლო-სამეურნეო ფართობები არ დატბორილიყო.

ამ ეტაპზე მიმდინარეობს სარეგულაციო ჰიდროკვანძის მიმდებარე ტერიტორიის კეთილმოწყობა და დამხმარე ჰიდროტექნიკური შენობა-ნაგებობების ფასადების განახლება.

სარეგულაციო ჰიდროკვანძის რეაბილიტაციისთვის 1 367 815-მდე ლარია გათვალისწინებული. ობიექტი შპს „საქართველოს მელიორაციის“ საკუთრებაში 2017 წლის 1 დეკემბერს გადავიდა. მისი დეტალური შესწავლის შემდეგ, შპს „საქართველოს მელიორაციამ“, ნაგებობის მნიშვნელობიდან გამომდინარე, დაუყოვნებლივ მიიღო მისი რეაბილიტაციის გადაწყვეტილება.

ქ. ფოთთან არსებული რიონის წყალგამყოფი კვანძი, რომელიც ექსპლუატაციაშია 1959 წლიდან, შედგება კაშხლისა და რაბრეგულატორისაგან. ნაგებობა ორ იარუსიანია. კაშხლის დანიშნულებაა მდინარე რიონის წყალდიდობის (4000 მ3/წმ) ხარჯის გატარება ნაბადისაკენ ქალაქ ფოთის ჩრდილოეთით, ხოლო რაბრეგულატორის დანიშნულებაა 400 მ3/წმ ხარჯის მიწოდება არხში ქალაქ ფოთის სანაპირო ზოლის გამორეცხვის თავიდან ასაცილებლად.

მსოფლიო ბანკის წარმომადგენლებმა საქართველოს სარწყავი სისტემები დაათვალიერეს

ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია დასრულდა. პროექტი მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით „ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროგრამის“ ხელშეწყობით განხორციელდა. აღდგენილი საირიგაციო სისტემა შპს „საქართველოს მელიორაციის“ ხელმძღვანელობასთან ერთად, მსოფლიო ბანკის სამხრეთ კავკასიის რეგიონალურმა დირექტორმა, მერსი ტემბონიმ დაათვალიერა. სარეაბილიტაციო ღონისძიებები, რომლებიც აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში ჩატარდა, საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის 9500 ჰა სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე გააუმჯობესებს სარწყავი წყლის მიწოდებას.

კახეთში მსოფლიო ბანკის მისიის წარმომადგენლები ადგილობრივ ფერმერებს შეხვდნენ და ის ფართობები დაათვალიერეს, რომლებიც რეაბილიტირებული სისტემიდან ირწყვება, მათ შორის, 1300 ჰექტარზე

გაშენებული ნუშის პლანტაცია, სადაც წვეთური მორწყვის სისტემებია მოწყობილი.

ორმხრივი თანამშრომლობის ფარგლებში, „ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროგრამის“ ხელმძღვანელს, ვილფრედ პანდერტმარკს, მსოფლიო ბანკის ადგილობრივ წარმომადგენლებს, ექსპერტებსა და შპს „საქართველოს მელიორაციის“ გენერალურ დირექტორს შორის შეხვედრა გაიმართა. შეხვედრაზე მხარეებმა მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით განხორციელებული სარწყავი სისტემის სარეაბილიტაციო პროექტებსა და „საქართველოს ირიგაციის 2017-2025 წლების სტრატეგიაზე“ ისაუბრეს. განიხილეს წყალმომხმარებელთა ორგანიზაციების შესახებ საქართველოს კანონი, სახელმწიფოს მხრიდან ფერმერების მხარდაჭერის პროგრამები და წყალმომხმარებელთა ორგანიზაციების შექმნისათვის სხვა საჭირო ღონისძიებები.

ხილის გადამამუშავებელი ახალი საწარმო ამოქმედდა

თელავის მუნიციპალიტეტში ხილის გადამამუშავებელი ახალი საწარმო ამოქმედდა. თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი საწარმო, შპს „აჩინებული“, სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში შეიქმნა. ფინანსური მხარდაჭერა „სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის“ ფარგლებში მოხდა. საწარმოში, ჯამურად, 2, 500, 000 ლარის ინვესტიცია განხორციელდა, აქედან, 975, 402 ლარი შეღავათიანი აგროკრედიტი, ხოლო 632, 835 ლარი სახელმწიფოს მიერ გაცემული გრანტია.

სამომავლოდ იგეგმება ექსპორტზე გატანაც. საწარმოში მუდმივად 25 ადამიანია დასაქმებული, ხოლო სეზონურად, 8-10 ადამიანი ემატება. 2018 წლის ბოლოსთვის, კომპანიაში, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მხარდაჭერით, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტი - ISO 22:000 დაინერგება.

სახელმწიფოს ფინანსურმა მხარდაჭერამ მენარმეებს წარმოების განვითარება-გაფართოებისთვის დამატებითი ბიძგი მისცა.

2013 წლიდან დღემდე, სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, 173 ახალი საწარმო დაფინანსდა. აქედან, კახეთის რეგიონში 57 ახალი საწარმო შეიქმნა.

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო ახორციელებს „ერთიანი აგროპროექტს“, რომელიც გათვლილია გრძელვადიან განვითარებაზე და მისი მიზანია ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობაში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას.

საწარმო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა, კახეთის რეგიონის გუბერნატორთან, ირაკლი ქადაგიშვილთან ერთად გახსნა. საწარმოში, წელიწადში 500,000 ლიტრზე მეტი სხვადასხვა სახეობის ხილის წვენის წარმოება იგეგმება. პროდუქციის რეალიზაცია, პირველ ეტაპზე, ადგილობრივ ბაზარზე მოხდება.

შიდა-ქართლის რეგიონში ახალი ხილ-ბოსტნეულის შემნახველი სამაცივრო კომპლექსი ამოქმედდა

ქარელის მუნიციპალიტეტის სოფელ ქვენატკოცაში ხილ-ბოსტნეულის შემნახველი ახალი საწარმო ამოქმედდა.

თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი სამაცივრო მეურნეობა შპს „გლენბერი“ სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში შეიქმნა. საწარმოს შექმნის ფინანსური მხარდაჭერა „სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის“ ფარგლებში მოხდა. საწარმოში ჯამურად 5,000,000 ლარამდე ინვესტიცია განხორციელდა, აქედან, 600,000 ლარი გრანტია, ხოლო დანარჩენი თანხა ბენეფიციარის ინვესტიცია.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ლევან დავითაშვილმა, შიდა-ქართლის რეგიონის გუბერნატორის პირველ მოადგილესთან სიმონ გულუდანიანთან და საქართველოში ისრაელის ელჩთან შაბთაი ცურისთან ერთად გახსნა სამაცივრო კომპლექსი და საწარმო პროცესს გაეცნო. სამაცივრო კომპლექსში წელიწადში 1,200 ტონა სხვადასხვა ხილ-ბოსტნეულის შენახვა შესაძლებელია, ამას გარდა, სამაცივრო კომპლექსს გააჩნია გადამამუშავებელი ინფრასტრუქტურა და უნიკალური შოკური გაყინვის მეთოდის გამოყენებით 24 საათში 10 ტონა ხილ-ბოსტნეულის გადამამუშავება შესაძლებელია. პროდუქციის რეალიზაცია გათვლილია საექსპორტო ბაზარზე ევროკავშირის ქვეყნებში, ისრაელში, თურქეთში და პანამაში. სამაცივრო კომპლექსში მუდმივად 60 ადამიანი დასაქმებული, ხოლო სეზონურად 80 ადამიანი ემატება. კომპანიაში 2018 წლის ბოლომდე, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მხარდაჭერით, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტი - ISO 22 000 დაინერგება.

2013 წლიდან დღემდე, სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, 173 ახალი საწარმო დაფინანსდა. საიდანაც, შიდა-ქართლის რეგიონში შეიქმნა 20 ახალი საწარმო. სახელმწიფოს ფინანსურმა მხარდაჭერამ მწარმოებებს დამატებითი ბიძგი მისცა, წარმოების განვითარება-გაფართოებისთვის. სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო ახორციელებს „ერთიანი აგროპროექტს“, რომელიც გათვლილია გრძელვადიან განვითარებაზე და მისი მიზანია ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობაში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას.

ქართული ჩაი ახალგაზრდული კერძოპროექტით

2016 წლიდან სახელმწიფო პროგრამა „ქართული ჩაი“ ამოქმედდა. პროგრამის მიზანი საქართველოში არსებული ჩაის პლანტაციების პოტენციალის ეფექტიანად გამოყენება, ადგილობრივი ჩაის (მათ შორის, ბიო ჩაის) წარმოების ზრდის ხელშეწყობაა, შედეგად კი, თვითმზრუნველყოფის დონის ამაღლება და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდა.

ბააკა ბაბუნაშვილი 24 წლისაა. მეგობრებთან ერთად უკვე 2 წელია ოზურგეთის მუნიციპალიტეტში, სოფელ ნაგომარში იჯარით აღებულ 24 ჰა ფართობზე ჩაის რეაბილიტაციის სამუშაოებს ახორციელებს. შპს „ლაითური - ჩაის საექსპორტო კომპანია“ პირველ მოსავალს უკვე მომავალი წლის მაისში ელოდება. დაახლოებით 20 ტონამდე წელიწადში ჩაის ფოთოლის გადამამუშავებას ახალგაზრდები საკუთარ საწარმოში ფიქრობენ. საჭირო მანქანა-დანადგარების შესაძენად შეღავათიანი აგროკრედიტით სარგებლობას გეგმავენ, რაც საშუალებას მისცემთ, სრული საწარმო პროცესი ააწყონ. ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციისთვის სახელმწიფოსგან 43,000 ლარზე მეტი სახელმწიფო დაფინანსება მიიღეს.

როგორც ბააკა აღნიშნავს, გასულ საუკუნეში ჩაის პლანტაციებში გურული მეჩაიეები, „სოცმეჩიბრით“ გატაცებულები, არნახულ შედეგებს აღწევდნენ. ქართული ჩაი კი, მთელ პოსტსაბჭოთა სივრცეში დიდი პოპულარობით და მოწონებით სარგებლობდა. მას შემდეგ თითქმის 30 წელი გავიდა და აქაურებს გვირა და სარეველა დაეპატრონა. ჩვენ კი დიდი სურვილი გვაქვს, რომ ჩაის ტრადიციული კულტურა აღვადგინოთ.

ამჟამად, შპს „ლაითური - ჩაის საექსპორტო კომპანია“, მუდმივად, 10-15 ადგილობრივი მაცხოვრებელი ჰყავს დასაქმებული; სეზონურად მათი რიცხვი 30-მდე იზრდება. ახალგაზრდა ფერმერები საჭირო რჩევებს და კონსულტაციებს უფროსი თაობის მეჩაიეებისგან იღებენ და იმედი აქვთ, რომ მათი გამოცდილება და თანამედროვე ტექნოლოგიები ბიზნესს წარმატებას მოუტანს.

მელაანის კაკლის ბაღი

კახეთში, გურჯაანის მუნიციპალიტეტში, სოფელ მელაანში, პროექტით ფიზიკოსმა მალხაზ ქლიბაძემ, პროექტის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, 11 ჰა მიწის ფართობზე, მეგობრებთან ერთად, კაკლის ბაღი გააშენა. პროექტის შესახებ 2016 წელს გაიგო და მალევე მიიღო გადაწყვეტილება ესარგებლა ამ შესაძლებლობით. ჯამში ბაღის გასაშენებლად სახელმწიფოსგან 40,977 ლარის დაფინანსება მიიღო. „ჩანდლერის“ ჯიშის კაკალზე შეაჩერა

არჩევანი და 2 წლის თავზე აცხადებს, რომ გადარწმუნებით ვმაცოფილია.

მალხაზ ქლიბაძე უსაფრთხოების სისტემების კომპანიაში მენეჯერად მუშაობს, პროფესიოდან გამომდინარე დიდ ყურადღებას აქცევს ზუსტ გათვლებს და ფიქრობს, რომ სწორად დაგეგმილი ბიზნესი წარმატების საწინდარია. ამჟამად მეურნეობაში 5-10 ადგილობრივი მაცხოვრებელი ჰყავს დასაქმებული, თუმცა, ბაღის სრულად დატვირთვის შემდგომ, დასაქმებულთა რაოდენობის გაორმაგებას ვარაუდობს. ჯამში, 500,000 ტონა კაკლის მოსავლის აღებას გეგმავენ. რომლის რეალიზაციასაც, პირველ ეტაპზე, ადგილობრივ ბაზარზე ფიქრობს. სამომავლოდ კოოპერატივის შექმნას აპირებს და თუ თანამშრომლობა შედეგად ნედლეულის ექსპორტზე გატანასაც არ გამოირიცხავს.

კუმისის მცხოვრელობის ფერმა

გარდაბნის მუნიციპალიტეტში, სოფელ კუმისში, პროექტის „შეღავათიანი აგროკრედიტი“ ფარგლებში, ბენეფიციარმა შპს „ნიბა 2008“ თანამედროვე სტანდარტების მცხოვრელობის ფერმა ააშენა. ჯამში, საწარმოს შექმნისთვის 854,441 ლარი დაიხარჯა. ამჟამად შენობა-ნაგებობა, აღიჭურვა საჭირო ტექნიკა-დანადგარებით და ევროპიდან ჰოლშტეინის ჯიშის მაღალპროდუქტიული საქონლის შესყიდვა-ჩამოყვანა განხორციელდა. დღეს საწარმო სრულად ავტომატიზებულია და დღე-ღამეში, საშუალოდ, 3 ტონა ნატურალურ რძეს აწარმოებს, რომლითაც ადგილობრივი ბაზარი მარაგდება. საწარმო პროცესი მთლიანად ავტომატიზებულია საერთაშორისო სტანდარტებს და ამიტომ ფერმის „ნიბა 2008“ მიერ წარმოებული პროდუქტი ბაზარზე კონკურენტუნარიანია.

ადგილზე ახდენს ხელოვნურ განაყოფიერებას და ჯიშობრივ გაუმჯობესებას. სამომავლოდ ფერმერი გეგმავს რძის გადამამუშავებელი საწარმოს შექმნასაც, თუმცა, ამ ეტაპზე „ნიბა 2008“ მხოლოდ ნედლი რძის რეალიზაციას ახორციელებს.

საწარმოს ხელმძღვანელის, ბაკურ ეჯიბაშვილის თქმით, სახელმწიფოს მიერ დადგენილი ახალი რეგულაციებმა პატიოსან, კეთილსინდისიერ ფერმერებს გზა გაუხსნა და დღეს ნატურალურ რძეს და რძის პროდუქტებს ჯანსაღი კონკურენციის განცემა შეუძლიათ ბაზარზე არსებულ იმპორტული პროდუქციისთვის. საწარმოში მუდმივად დასაქმებულია 6 ადამიანი. ფერმას ემსახურება სერტიფიცირებული ვეტერინარი, რომელიც

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის და ბრენდირების სახელმწიფო პროგრამა

პროგრამა მოიცავს შემდეგ კომპონენტებს:

- საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემის დანერგვა;
- ბრენდირება.

ბრენდირების კომპონენტში მონაწილეობის მიღების შემთხვევაში კოოპერატივს ასევე შეუძლია მოითხოვოს წარმოებული პროდუქტის ბრენდირებისათვის/საბოლოო სასაქონლო სახის მისაცემად საჭირო აღჭურვილობის შექმნაში თანადაფინანსება.

საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემის დანერგვის მომსახურების ღირებულების 10%-ს დაფარავს მონაწილე, 90%-ს კი სააგენტო. დონორის არსებობის შემთხვევაში, სააგენტოსა და დონორის მიერ დასაფარი ოდენობა განისაზღვრება მათ შორის არსებული წერილობითი შეთანხმების საფუძველზე.

ბრენდირებისათვის საჭირო აღჭურვილობის ღირებულების 30%-ს დაფარავს მონაწილე, 70%-ს კი სააგენტო, მაგრამ არაუმეტეს 10 000 ლარისა. დონორის არსებობის შემთხვევაში, სააგენტოსა და დონორის მიერ დასაფარი თანხის ოდენობა განისაზღვრება მათ შორის არსებული წერილობითი შეთანხმების საფუძველზე.

სააგენტოს მხრიდან თანადაფინანსების თანხის მისაღებად მონაწილემ სააგენტოს უნდა წარუდგინოს შესაბამისი დანადგარის შესყიდვის ინვოისი ქართულ ენაზე, რომელიც მოიცავს:

- აღჭურვილობის დასახელებას
- აღჭურვილობის ღირებულებას
- მიწოდების პირობებს
- საგარანტიო პირობებს
- მიმწოდებლის საბანკო რეკვიზიტებს.

სააგენტოს მიერ ამ მუხლით გათვალისწინებული თანადაფინანსების თანხის მომწოდებლისთვის გადახდა ხდება მონაწილის მიერ ამ პროგრამით გათვალისწინებული თანადაფინანსების თანხის გადახდის და სააგენტოსათვის შესაბამისი დოკუმენტის წარდგენიდან არაუგვიანეს ერთი თვის ვადაში კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

პროგრამაში მონაწილეობისათვის კოოპერატივი უნდა აკმაყოფილებდეს პროგრამით გათვალისწინებულ კრიტერიუმებს და უნდა შეასრულოს პროგრამით გათვალისწინებული ვალდებულებები.

პროგრამის გეოგრაფიული არეალი მოიცავს საქართველოს მთელ ტერიტორიას.

პროგრამაში მონაწილეობის მისაღებად დადგენილი მოთხოვნები საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემის დანერგვის მომსახურების შემთხვევაში, პროგრამაში მონაწილეობისათვის განაცხადის წარდგენისას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის შესახებ“ საქართველოს კანონის

შესაბამისად მინიჭებული აქვს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის სტატუსი და რეგისტრირებულია ეკონომიკურ საქმიანობათა რეესტრში;

- საკუთრებაში აქვს რძის გადამამუშავებელი საწარმო;
- კანონმდებლობით დადგენილი წესით ახორციელებს კოოპერატივის ან/და მისი მეპაიეების მიერ წარმოებული/მიწოდებული რძის გადამამუშავებას;
- განაცხადის წარდგენისას სააგენტოსაგან არ აქვს მიღებული რეკომენდაცია საქმიანობაში ხარვეზის გამოსწორების შესახებ. გარდა იმ შემთხვევისა, თუ კოოპერატივს მსგავსი რეკომენდაცია მიღებული აქვს განაცხადის წარდგენამდე და წარმოადგენს ხარვეზის აღმოფხვრის შესახებ შესაბამის მტკიცებულებას;
- არ გააჩნია აღიარებული საგადასახადო დავალიანება.

ბრენდირებისათვის გათვალისწინებულ შემთხვევაში, პროგრამაში მონაწილეობისათვის განაცხადის წარდგენისას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ პირობებს:

- „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად მინიჭებული აქვს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის სტატუსი და რეგისტრირებულია ეკონომიკურ საქმიანობათა რეესტრში;
- პროგრამაში მონაწილეობის მიღებაზე განაცხადის წარდგენის თარიღისთვის აწარმოებს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტს და ახდენს მის რეალიზაციას;
- განაცხადის წარდგენისას სააგენტოსაგან არ აქვს მიღებული რეკომენდაცია საქმიანობაში ხარვეზის გამოსწორების შესახებ. გარდა იმ შემთხვევისა, თუ კოოპერატივს მსგავსი რეკომენდაცია მიღებული აქვს განაცხადის წარდგენამდე და წარმოადგენს ხარვეზის აღმოფხვრის შესახებ შესაბამის მტკიცებულებას;
- არ გააჩნია აღიარებული საგადასახადო დავალიანება.

პროგრამაში მონაწილეობაზე ელექტრონული განაცხადის წარდგენის და განხილვის წესი

1. პროგრამაში მონაწილეობის მისაღებად რეგისტრაცია ხორციელდება სააგენტოს ოფიციალური ვებ-გვერდის მეშვეობით (www.acda.gov.ge)
3. საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემის დანერგვის მომსახურებისათვის გათვალისწინებულ შემთხვევაში პრეტენდენტმა სააგენტოს უნდა წარუდგინოს:
 - ა) კოოპერატივის წევრთა რეესტრის ასლი;
 - ბ) ცნობა სსიპ შემოსავლების სამსახურიდან დავალიანების არ არსებობის თაობაზე;
 - გ) ცნობა სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოდან კოოპერატივის ან/და მისი მეპაიეების

საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო ცხოველების (ძროხა, ცხვარი) შესახებ;

- დ) ცნობა სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოდან ბიზნესოპერატორის აღიარების/დროებითი აღიარების შესახებ;
 - ე) რძისა და რძის პროდუქტის წარმოების და რეალიზაციის დამადასტურებელი დოკუმენტ(ებ)ი (ხელშეკრულებები ან/და მიღება-ჩაბარების აქტები, სასაქონლო ზედნაღებები, საგადასახადო ანგარიშფაქტურები, მოგების გადასახადის დეკლარაცია, საბაჟო დეკლარაციები).
4. ბრენდირებისათვის გათვალისწინებულ შემთხვევაში პრეტენდენტმა სააგენტოს უნდა წარუდგინოს:
 - ა) კოოპერატივის წევრთა რეესტრის ასლი;
 - ბ) ცნობა სსიპ-შემოსავლების სამსახურიდან დავალიანების არ არსებობის თაობაზე;
 - გ) სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტის წარმოების და რეალიზაციის დამადასტურებელი დოკუმენტ(ებ)ი (ხელშეკრულებები ან/და მიღება-ჩაბარების აქტები, სასაქონლო ზედნაღებები, საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურები, მოგების გადასახადის დეკლარაცია, საბაჟო დეკლარაციები).

5. რეგისტრაციის დროს პრეტენდენტის მიერ შესაბამისი მონაცემების არასწორად წარდგენის შემთხვევაში, მას უფლებამოსილი პირი უგზავნის შეტყობინებას ხარვეზის არსებობასთან დაკავშირებით, რომლის გამოსწორებლად განესაზღვრება არაუმეტეს 10(ათი) სამუშაო დღე. შეტყობინების გაგზავნა ხდება პრეტენდენტის ოფიციალური ელექტრონული ფოსტის მისამართზე. ხარვეზის გამოსწორებლად განსაზღვრული ვადის ათვლა იწყება შეტყობინების გაგზავნის მომდევნო სამუშაო დღეს.

6. პროგრამით განსაზღვრული ვადის ამონურვამდე პრეტენდენტის მიერ ხარვეზის არასათანადოდ აღმოფხვრის შემთხვევაში, უფლებამოსილი პირი მას დამატებით უგზავნის შეტყობინებას ხარვეზის თაობაზე. იმ შემთხვევაში, თუ პრეტენდენტის მიერ არ მოხდება ხარვეზის აღმოფხვრა თავდაპირველად დადგენილ ვადაში, განაცხადი დარჩება განუხილველი.

7. წარმოდგენილი განაცხადების განხილვის შემდეგ ხდება უფლებამოსილი პირის მიერ პრეტენდენტის პროგრამაში ჩართვა.

8. უფლებამოსილი პირის მიერ პრეტენდენტთა პროგრამაში ჩართვა ხორციელდება უხარვეზო განაცხადის რიგითობის მიხედვით პროგრამით განსაზღვრული ბიუჯეტის ამონურვამდე.

9. პრეტენდენტი რომელიც აკმაყოფილებს პროგრამით დადგენილ მოთხოვნებს, მაგრამ ბიუჯეტის ამონურვის გამო ვერ ერთვება პროგრამაში, გადადის რეზერვში. რეზერვში არსებული პრეტენდენტების პროგრამაში ჩართვა შესაძლებელია, თუ რომელიმე მონაწილე განაცხადებს უარს პროგრამაში მონაწილეობაზე, არ შეასრულებს ამ პროგრამით გათვალისწინებულ ვალდებულებას, ან/და პროგრამით გათვალისწინებული მოთხოვნების მიხედვით.

ბუღალტრის, ან/და პროგრამით გათვალისწინებული ბიუჯეტის გაზრდის შემთხვევაში.

10. რეზერვში არსებული პრეტენდენტების პროგრამაში ჩართვა ხდება უხარვეზო განაცხადების რიგითობის მიხედვით.

მონაწილესთან ხელშეკრულების გაფორმება

პროგრამაში ჩართვიდან არაუგვიანეს ერთი თვის ვადაში მონაწილეს, სააგენტოსა და დონორს (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) შორის ფორმდება ხელშეკრულება.

ხელშეკრულების ფარგლებში მონაწილემ უნდა შეასრულოს შემდეგი ვალდებულებები:

დადგენილ ვადაში გადაიხადოს ამ პროგრამით განსაზღვრული თანადაფინანსების შესაბამისი ღირებულება საქართველოს კანონმდებლობით და ხელშეკრულებით განსაზღვრული წესით.

საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემის დანერგვისათვის გათვალისწინებული მომსახურების მიღებიდან არაუგვიანეს ექვსი თვის ვადაში მიიღოს შესაბამისი სერთიფიკატი;

დროულად და ჯეროვნად შეასრულოს მომსახურების გამწვევი ორგანიზაციის მითითებები;

დაიცვას ამ პროგრამის ფარგლებში გაფორმებული ხელშეკრულების სხვა მოთხოვნები.

მონაწილის მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობის სამართლებრივი შედეგები

მონაწილის მიერ ამ პროგრამით და ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შეუსრულებლობის ან/და არაჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში, მას განესაზღვრება შესაბამისი ვალდებულების შესრულებისათვის დამატებით ვადა, რომელიც არ უნდა აღემატებოდეს სამ თვეს. მონაწილე ვალდებულია, აღნიშნულ ვადაში უზრუნველყოს ხარვეზის აღმოფხვრა.

დანესებული ვადის უშედეგოდ გასვლის შემთხვევაში, წყდება მონაწილესთან დადებული ხელშეკრულება.

პროგრამით დადგენილი წესით ხელშეკრულების შეწყვეტის შემთხვევაში, მონაწილე ვალდებულია ხელშეკრულების შეწყვეტიდან სამი თვის ვადაში უზრუნველყოს სააგენტოს მიერ მომსახურების შესყიდვისათვის განუვლი თანხის სრულად დაბრუნება სახელმწიფო ბიუჯეტში.

პროგრამის მონიტორინგი

პრეტენდენტის პროგრამის მოთხოვნებთან შესაბამისობას და მონაწილესთან გაფორმებული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების საველე ან/და დოკუმენტურ მონიტორინგს უზრუნველყოფს სააგენტო.

საველე და დოკუმენტურ მონიტორინგს ექვემდებარება როგორც პრეტენდენტი, ასევე მონაწილე პროგრამის განხორციელების ნებისმიერ ეტაპზე.

სახელმწიფო რეგულირებას დაქვემდებარებული სურსათის წარმოებასთან, ვეტერინარიასთან და ფიტოსანიტარიასთან დაკავშირებული ქმედებები საჭიროებს ნებართვას/სერტიფიცირებას, რომლის მიზანია მომხმარებლის დაცვა და გაუთვალისწინებელი, ჯანმრთელობისთვის საფრთხის შემცველი რისკის თავიდან აცილება.

სურსათის ეროვნული სააგენტო

როგორ მივიღოთ ვეტერინარულ და ფიტოსანიტარულ საქმიანობასთან დაკავშირებული ნებართვები?

სანებართვო საქმიანობასთან დაკავშირებით სსიპ - სურსათის ეროვნული სააგენტო გასცემს 2 სახის ნებართვას:

- ზოგიერთ ვეტერინარულ კონტროლს დაქვემდებარებული პროდუქციის იმპორტსა და ტრანზიტზე ნებართვა;
- ზოგიერთ ფიტოსანიტარულ კონტროლს დაქვემდებარებულ მცენარეული წარმოშობის პროდუქციის იმპორტზე ნებართვა.

მისამართი:
სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო
საქართველო, 0159 თბილისი,
მარშალ გელოვანის გამზირი №6
ცხელი ხაზი: (+ 995 32) 15-01
(+ 995 32) 291 91 67 (108)
ვებ-გვერდი: www.nfa.gov.ge
ელ-ფოსტა: info@nfa.gov.ge

ნებართვის სახეობა	კონტროლს დაქვემდებარებული პროდუქცია	ნებართვის მისაღებად საჭირო დოკუმენტაცია	ნებართვის მოქმედების ვალა
ზოგიერთ ვეტერინარულ კონტროლს დაქვემდებარებული პროდუქციის იმპორტსა და ტრანზიტზე ნებართვა (ნებართვას დაქვემდებარებული პროდუქტების ნუსხა რეგულირდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით).	ვეტერინარულ კონტროლს დაქვემდებარებული პროდუქცია: ყველა სახის ცხოველი, ცხოველური წარმოშობის პროდუქტები და ნედლეული, ცხოველთა საკვები (საკვებდანამატები), ვეტერინარიაში გამოსაყენებელი ბიოლოგიური, სამკურნალო და სხვა ქიმიურ-ფარმაცევტული პრეპარატები (დანვრელებით ინფორმაციისთვის იხილეთ www.nfa.gov.ge).	განცხადება; სანებართვო მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი; ვეტერინარული სერტიფიკატი; ამონაწერი სამეწარმეო რეესტრიდან.	1 თვე
ზოგიერთ ფიტოსანიტარულ კონტროლს დაქვემდებარებულ მცენარეული წარმოშობის პროდუქციის იმპორტზე ნებართვა.	ფიტოსანიტარულ კონტროლს დაქვემდებარებული მცენარეული წარმოშობის პროდუქცია: ფიტოსანიტარულ კარანტინს დაქვემდებარებული პროდუქცია, მასალა და ობიექტი, რომელთა საშუალებითაც შესაძლებელია საკარანტინო ორგანიზმების გავრცელება.	განცხადება; სანებართვო მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი; ამონაწერი სამეწარმეო რეესტრიდან.	6 თვე (არა უმეტეს)

როგორ დავარეგისტრირო ვეტ-პრეპარატები?

სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო ახორციელებს საქართველოში წარმოებული და იმპორტირებული ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების (საშუალებების) სახელმწიფო რეგისტრაციას, ხელახალ რეგისტრაციას, ან რეგისტრაციის გაუქმებას.

ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების რეგისტრაცია ხორციელდება 2 რეჟიმით: ეროვნული¹ და ალიარებითი² რეჟიმით.

ეროვნული რეჟიმით რეგისტრაციისას სააგენტო ახორციელებს სარეგისტრაციო დოკუმენტების ადმინისტრაციულ და მეცნიერულ-ტექნიკურ ექსპერტიზას.

როგორ დავარეგისტრირო პესტიციდები?

სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო ატარებს პესტიციდების რეგისტრაციას :

- ალიარების რეჟიმში, სარეგისტრაციო ორგანოს მიერ დოსიეს შემოწმების საფუძველზე;
- სარეგისტრაციო ორგანოს მიერ დოსიეს შემოწმების და სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების მიერ ჩატარებული დოკუმენტალური ექსპერტიზის საფუძველზე;
- სარეგისტრაციო ორგანოს მიერ დოსიეს შემოწმების და სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების მიერ ჩატარებული დოკუმენტალური ექსპერტიზისა და სარეგისტრაციო მინდვრის გამოცდების საფუძველზე.

როგორია სააგენტოს მომსახურების (ნებართვები, სერტიფიკატები, რეგისტრაცია და სხვა) ვადები და საფასური?³

№	მომსახურების სახეობა	მომსახურების ვალა	ღირებულება (დღგ-ის ჩათვლით)
1	ვეტერინარულ კონტროლს დაქვემდებარებული პროდუქციის იმპორტის/ტრანზიტის ნებართვა ქიმიურ-ფარმაცევტული პრეპარატების იმპორტი, ტრანზიტი; ცხოველების (მათ შორის ყველა სახის ძუძუმწოვარა ცხოველი, ფრინველი, თევზი, ფუტკარი) ემბრიონის, საინკუბაციო კვერცხის, განაყოფიერებული ქვირითის, ცხოვ. წარმოშობის ნედლეულის (მათ შორის: ტყავი, მატყლი, ქურქ-ბენვეული, ძვალი, ნაწლავი, ძვალ-ხორცის ფეხილი) იმპორტი, ტრანზიტი; ცხოველთა საკვების (საკვებდანამატების) იმპორტი, ტრანზიტი; ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების იმპორტი, ტრანზიტი.	20 სამუშაო დღე 10 სამუშაო დღე 5 სამუშაო დღე 1 სამუშაო დღე	უფასო 20 ლარი 40 ლარი 50 ლარი
2	ფიტოსანიტარულ კონტროლს დაქვემდებარებული მცენარეული წარმოშობის პროდუქციის იმპორტის ნებართვა	20 სამუშაო დღე 10 სამუშაო დღე 5 სამუშაო დღე 1 სამუშაო დღე	25 ლარი 35 ლარი 45 ლარი 50 ლარი
3	ფიტოსანიტარული სერტიფიკატისა და რეექსპორტის ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი		25 ლარი
4	ცხოველთა, მეცხოველეობის ნედლეულისა და პროდუქტების ექსპორტის ვეტერინარული სერტიფიკატები		50 ლარი
5	სურსათისა და სურსათთან დაკავშირებული ტარის ჰიგიენური სერტიფიკატი	5 სამუშაო დღე 3 სამუშაო დღე 1 სამუშაო დღე	50 ლარი 75 ლარი 100 ლარი
6	წყლის სასაქონლო პროდუქციის კატეგორიის სერტიფიკატი		100 ლარი
7	ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატის ეროვნული რეჟიმით რეგისტრაცია	3 თვე 2 თვე 1 თვე	1000 ლარი 1300 ლარი 1500 ლარი
8	ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატის ალიარებითი რეჟიმით რეგისტრაცია	10 სამუშაო დღე 3 სამუშაო დღე 1 სამუშაო დღე	500 ლარი 700 ლარი 800 ლარი
9	პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების რეგისტრაცია		სხვადასხვა
10	მავნებელ დაავადებებთან ბრძოლის ღონისძიებების გატარება (გარდა სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებებისა)	1 ჰა - 250 ლარი + 75 ლარი ყოველ დამატებით 1 ჰა-ზე	

1 ეროვნული რეჟიმი - პროცესი, რომელიც მოიცავს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს უფლებამოსილი ორგანოს მიერ ექსპერტიზისა და სარეგისტრაციო გამოცდის საფუძველზე სარეგისტრაციო მოწმობის გაცემას და სახელმწიფო რეგისტრში გატარებას;
2 ალიარებითი რეჟიმი - გამოიყენება იმ ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატის მიმართ, რომელიც სხვა ქვეყნის ან სახელმწიფოთაშორის ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატის მარეგულირებელმა სახელმწიფო ორგანომ დაუმჯავა შესაბამის ბაზარზე.
3 შენიშვნა: აღნიშნული ითვალისწინებს მხოლოდ სააგენტოს მიერ განული მომსახურების საფასურს. თითოეული საქმიანობისთვის ღირებულება დგინდება საქართველოს კანონმდებლობით.

აბმოსფერული ჰაერის ინდიკატორული გაზომვების მე-12 ეტაპის შედეგები

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ მიმდინარე წლის ივნისის თვეში ატმოსფერული ჰაერის ინდიკატორული გაზომვების მეთორმეტე ეტაპი დაასრულა.

ინდიკატორული მილაკები საქართველოს მასშტაბით განთავსებული იყო 25 დასახლებულ პუნქტში (თბილისი, ქუთაისი, ბათუმი, ზესტაფონი, რუსთავი, თელავი, გორი, ახალციხე, ზუგდიდი, კასპი, მცხეთა, ოზურგეთი, ფოთი, სამტრედია, სენაკი, საჩხერე, ლანჩხუთი, ტყიბული, ჭიათურა, ხაშური, მარნეული, ბოლნისი, სიღნაღი, ყაზბეგი, ჩხორთწყე).

ინდიკატორული გაზომვები მოიცავს ამოტისა და გოგირდის დიოქსიდების, ოზონისა და ბენზოლის კონცენტრაციების დადგენას. მილაკები ორი კვირის განმავლობაში იყო განთავსებული სხვადასხვა ლოკაციებზე და შემდეგ კვლევისათვის დიდი ბრიტანეთის გაერთიანებული სამეფოს ლაბორატორიაში გადაიგზავნა. შედეგების შეფასება ევროკავშირის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ინდექსებთან ჰარმონიზებული სისტემის შესაბამისად განხორციელდა.

ჩატარებული გაზომვების შედეგების მიხედვით ყველა წერტილში გოგირდის დიოქსიდის,

ოზონის და ბენზოლის დაბალი მაჩვენებლები აღინიშნა, ასევე ამოტის დიოქსიდის დაბალი მაჩვენებელი აღინიშნა 18 დასახლებულ პუნქტში.

რაც შეეხება თბილისს, ბათუმს, ქუთაისს, ზესტაფონს, ხაშურს, რუსთავსა და თელავს, აღინიშნულ ქალაქებში დაფიქსირდა ამოტის დიოქსიდის როგორც დაბალი ინდექსი, ასევე ზოგიერთ წერტილში ნორმაზე გადაჭარბების შემთხვევებიც.

კერძოდ, თბილისში 25 წერტილიდან ამოტის დიოქსიდის მაღალი ინდექსი (ანუ ნორმაზე 2-ჯერ მეტად გადაჭარბება) იყო ქალაქის 4 წერტილში: მეტროს სადგურ „ტექნიკურ უნივერსიტეტთან“, ავლაბრის მოედანზე, მელიქიშვილის ქუჩაზე და რუსთაველის გამზირზე, ასევე საშუალო ინდექსი (ანუ ნორმაზე გადაჭარბება 2-მდე) დაფიქსირდა 16 წერტილში (მათ შორის, მეტროს სადგურებთან „დედისი“, „ნაძალადევი, „ისანი, „მარჯანიშვილის მოედანი“ და „სადგურის მოედანი“, ასევე პირველ სკოლასთან, თავისუფლების მოედანზე, პუშკინის, გოძიაშვილის, ტაშკენტის, აგლაძის ქუჩებზე და სხვა). დაბალი ინდექსი (ანუ ნორმას არ აჭარბებდა) 5 წერტილში დაფიქსირდა (ლიბანის, პეტრინის, ბენდელიანის ქუჩებზე. მზიურის პარკსა და გლდანის პირველ მიკრორაიონში.

ამოტის დიოქსიდის საშუალო ინდექსები დაფიქსირდა ქალაქ რუსთავის (მარტავას ქუჩა),

ზესტაფონის (აღმაშენებლის ქუჩა) და თელავის (აღმაშენებლის ქუჩა) თითო წერტილში, ხოლო ბათუმსა (ტერმინალის შესასვლელთან, ანგისის ქუჩა) და ქუთაისში (ჭავჭავაძის ქუჩაზე და პარლამენტის წინ) კი 2-2 წერტილში. ამ ქალაქებში დანარჩენ წერტილებში იყო ნორმის ფარგლებში.

ინდიკატორული გაზომვები პირველად საქართველოში 2015 წელს ჩატარდა.

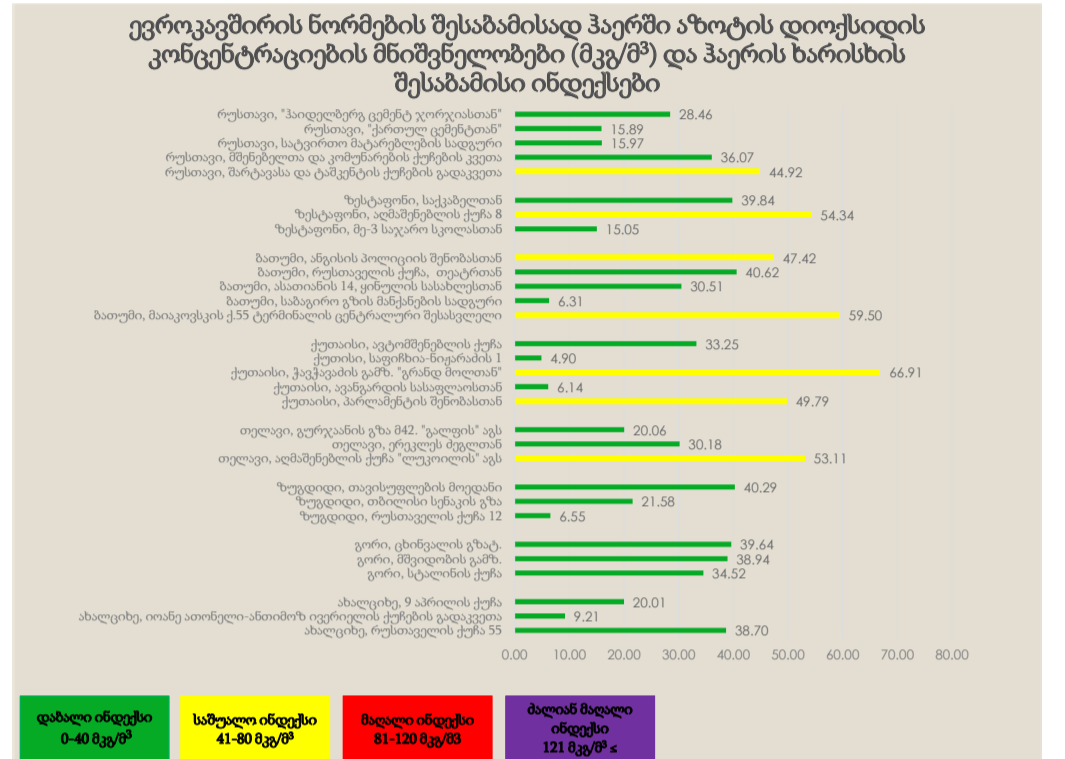
2015 წელს - 10 დასახლებულ პუნქტში

2016 წელს - 16 დასახლებულ პუნქტში

2017 წელს - 20 დასახლებულ პუნქტში

ხოლო მიმდინარე წელს კი გაზომვები 25 წერტილში ხორციელდება.

საქართველოს მასშტაბით ინდიკატორული გაზომვები გაგრძელდება. შემდეგი ეტაპი სექტემბრის თვეში განხორციელდება.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

გარემოს ეროვნული სააგენტო

ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ინდიკატორული გაზომვების მეთორმეტე ეტაპის შედეგები

2018 წლის ივნისი

